

Niina Viitanen

KOLMEN METALLIALAN YRITYKSEN
TILINPÄÄTÖSANALYYSIT

Liiketalouden koulutusohjelma
2015

KOLMEN METALLIALAN YRITYKSEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT

Viitanen, Niina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Maaliskuu 2015
Ohjaaja: Vahtoranta, Milka
Sivumäärä: 65
Liitteitä: 12

Asiasanat: tilinpäätösanalyysi, metalliteollisuus, tunnusluvut, suhdannevaihtelut

Opinnäytetyön aiheena oli selvittää kolmen metalliteollisuuden alalla toimivan yrityksen taloudelliset tilat tilinpäätösanalyysiä hyväksikäyttäen. Yritykset valittiin vuoden 2012 erisuuruisten liikevaihtojen perusteella. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella kohdeyritysten kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta vuosien 2008 – 2012 tilinpäätösten perusteella. Tarkoituksena oli myös selvittää, miten taloustilanne on kohdeyrityksiin vaikuttanut.

Tutkimukseen valittujen yritysten tilinpäätökset oikaistiin ja oikaistujen tilinpäätösten avulla laskettiin etukäteen valitut tunnusluvut kannattavuudesta, vakavaraisuudesta sekä maksuvalmiudesta. Tunnuslukuja käytettiin yritysten taloudellisten tilojen analysointiin. Kolmen kohdeyrityksen tunnuslukuja verrattiin myös keskenään sekä toimialan mediaanilukuihin.

Tutkimuksen perusteella saatiin selville kohdeyritysten taloudelliset tilat ja niiden sijoittuminen toimialansa mediaaniin nähden. Tutkimuksesta selvisi myös talouskriisin vaikuttaneet jokaiseen kohdeyritykseen negatiivisesti.

Financial statement analysis of three companies from metal industry

Viitanen, Niina

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business

March 2015

Supervisor: Vahtoranta, Milka

Number of pages: 65

Appendices: 12

Keywords: analysis of the financial statements, metal industry, key ratios, trade cycle

The purpose of this thesis was to study the financial statements of three companies in the metal product industry, by utilizing analysis of their financial statements. The companies were selected on the basis of different levels of revenue in 2012. Purpose of this thesis was to explore the target companies' profitability, solidity and liquidity of the years 2008 - 2012 on the basis of the financial statements. The aim was also to find out how the economic situation has affected the target companies.

Selected companies financial statements were revised. Using revised financial statements, profitability, solidity and liquidity were calculated. Indicators were selected in advance. Key ratios were used in analyzing companies financial standings. Three target company's key ratios were also compared with each other and with the industry median ratios.

The thesis revealed the target companies financial standings and their placement in relation to the industry median. The thesis also revealed that the economic crisis contributed to each of the target company negatively.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA VIITEKEHYS.....	5
3	TOIMIALA JA TALOUSTILANNE.....	7
3.1	Teknologiateollisuus.....	7
3.2	Talouden tila	8
4	TILINPÄÄTÖS.....	11
4.1	Tilinpäätös yleisesti	11
4.2	Tuloslaskelma	12
4.3	Tase.....	12
4.4	Rahoituslaskelma	14
4.5	Liitetiedot.....	15
5	TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	16
5.1	Tilinpäätösanalyysi	16
5.2	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	17
5.3	Tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät	19
5.4	Tilinpäätöstietojen oikaisuvaatimukset.....	20
5.4.1	Tuloslaskelman oikaisut.....	20
5.4.2	Taseen oikaisut.....	23
6	TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TUNNUSLUVUT	27
6.1	Tunnusluvut yleisesti	27
6.2	Kannattavuuden tunnusluvut	27
6.3	Vakavaraisuuden tunnusluvut.....	31
6.4	Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	33
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	35
8	KOHDEYRITYSTEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT.....	37
8.1	Tilinpäätöksen oikaisut.....	37
8.2	Kannattavuuden tunnusluvut	40
8.3	Vakavaraisuuden tunnusluvut.....	46
8.4	Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	49
9	TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO	52
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	62
	LÄHTEET.....	64
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tilinpäätösanalyysi on erinomainen tapa saada kokonaisvaltaisempi kuva yrityksen taloudellisesta tilasta. Tällaista informaatiota haluavat hyödyntää yrityksen johdon lisäksi eri sidosryhmät, kuten muun muassa rahoittajat, sijoittajat, tavaratoimittajat sekä asiakkaat. Tilinpäätösanalyysiä voidaan hyödyntää tutkailtaessa yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta.

Vuonna 2008 täydellä voimalla iskenyt talouskriisi on vaikuttanut heikentävästi metalliteollisuuden yrityksiin ja kehitys romahduksen jälkeenkin on ollut vaihtelevaa. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan kolmen metalliteollisuusyrityksen taloudellista tilaa ja sitä, miten viime vuosien taloustilanne on niihin vaikuttanut.

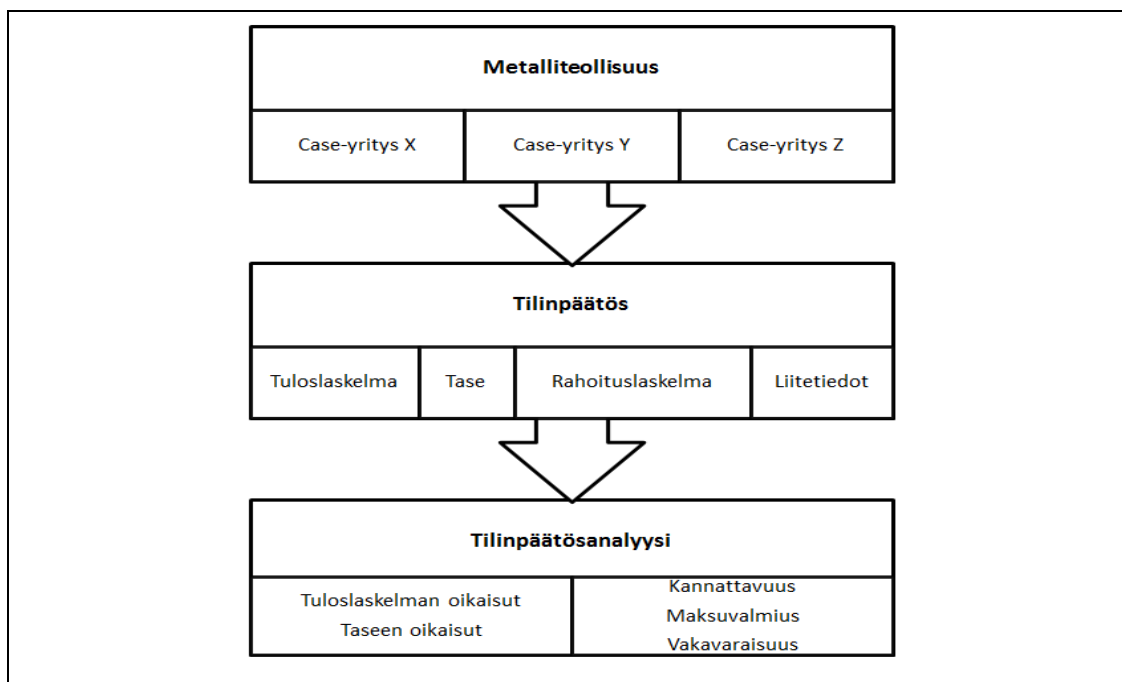
Teoriaosan ensimmäisessä kappaleessa esitellään toimialaa ja viime vuosien taloustilannetta. Toisessa kappaleessa käydään läpi tilinpäätöstä yleisesti ja osia, joista se muodostuu, jonka jälkeen selvitetään tilinpäätösanalyysin keskeisimpiä asioita kuten käyttäjäryhmiä, vaiheita ja menetelmiä ja mitä oikaisuja tuloslaskelmaan ja taseeseen pitää tehdä ennen tunnuslukujen laskemista. Tilinpäätöksestä laskettavat tunnusluvut ovat tärkeä osa tilinpäätösanalyysiä, joten luvussa käsitellään kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden keskeisimpiä tunnuslukuja. Opinnäytetyön empiriaosassa tehdään ensin vaadittavat oikaisut tilinpäätöksiin ja tämän jälkeen yritysten tilinpäätöksistä lasketaan keskeisimmät tunnusluvut ja verrataan niitä keskenään sekä toimialaan yleensä.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA VIITEKEHYS

Tutkimuksen tarkoituksena on toteuttaa esimerkkiyrityksille tilinpäätösanalyysit antaen mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva yritysten taloudellisesta tilanteesta. Tarkasteluaikavälinä käytetään vuosia 2008 – 2012. Tavoitteena on selvittää, miten tilinpäätöksestä saadaan muodostettua valmiita tunnuslukuja ja mitä nämä tunnusluvut kertovat yritysten taloudellisesta asemasta.

Yritysten tilinpäätöstiedot kerätään Suomen Asiakastieto Oy:n Voitto+ CD-rom:lta sekä patentti- ja rekisterihallituksen Virre-tietopalvelusta. Tilinpäätösten oikaisujen jälkeen lasketaan kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnusluvut. Kolmen samaa toimialaa edustavan yrityksen tunnuslukuja verrataan toisiinsa sekä toimialan keskiarvoihin ja näiden tunnuslukujen pohjalta voidaan tehdä päätelmiä yritysten taloudellisista asemista toimialaansa nähden. Tavoitteena on myös tarkastella, onko viime vuosien taloustilanteella ollut vaikutusta näihin kolmeen esimerkkiyrittymykseen.

Tutkimuksen pääongelmana on selvittää, mitä tietoa tilinpäätösanalyysi tarjoaa vertailtaessa metalliteollisuudessa toimivien yritysten taloudellisia tiloja. Osaongelmana on, että onko vallitseva taloustilanne vaikuttanut metalliteollisuudessa toimivien esimerkkiyritysten taloudellisiin tiloihin. Työn viitekehys (Kuvio 1) esittelee työn keskeisimmät asiat lähtien liikkeelle itse toimialasta ja kolmesta toimialaa edustavasta esimerkkiyrityksestä. Seuraavana viitekehyksessä on esitetty tilinpäätös, joka luo pohjan yrityksen taloudellisen tilan analysoinnille. Tilinpäätös muodostuu tuloslaskelmasta, taseesta rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys.

Viitekehyksen viimeisenä kohtana on tilinpäätösanalyysi. Tilinpäätösten oikaisujen jälkeen lasketaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvut, joita verrataan kolmen yrityksen välillä sekä toimialan keskiarvoon.

3 TOIMIALA JA TALOUSTILANNE

3.1 Teknologiateollisuus

1600-luvulla Suomen metalliteollisuus sai alkunsa ruukkiteollisuutena, joka piti sisällään metallituotteiden valmistuksen takomalla ja valamalla sekä metallien perusteollisuuden. Konepajateollisuus alkoi 1800-luvulla kasvavan teollistumisen seurauksena ja 1900-luvulla ne olivatkin telakoiden ohella syrjäyttäneet ruukit. Jo 1950-luvun alulla metalliteollisuudesta oli tullut Suomen suurin teollisuuden ala ja seuraavina vuosikymmeninä tuotanto ja vienti kehittyivätkin voimakkaasti. (Opetushallitus 2010.)

Suomen Metalli-, Kone- ja Sähköteknisen Teollisuuden Keskusliitto syntyi vuonna 1990, kun Metalliteollisuuden työnantajaliitto sekä elinkeinopoliittinen liitto yhdistyivät. Vuonna 1992 nimi muutettiin Metalliteollisuuden Keskusliitoksi ja 2003 nykyiseen nimeensä Teknologiateollisuus ry:ksi. Teknologiateollisuuden päätoimialoja ovat elektroniikka- ja sähköteollisuus, kone- ja metallituoteteollisuus, metallien jalostus, suunnittelu ja konsultointi sekä tietotekniikka-ala. Metalliteollisuuden alalla työskenteli vuonna 2012 noin 195 000 palkansaajaa, mikä on noin 13 % vähemmän kuin vuonna 2008. (Sacklén & Uusitalo 2008, 7-8, Teknologiateollisuus ry 2014.)

Vuonna 2012 metalliteollisuuden jalostusarvon osuus oli 47 prosenttia koko teollisuuden jalostusarvosta, joka tekee siitä suurimman toimialan kaikista teollisuuden päätoimialoista. Viime vuosien kehitys metalliteollisuuden toimialoilla on ollut erittäin ailahtelevaa. Ainoastaan koneiden ja laitteiden sekä muiden kulkuneuvojen valmistuksen tuotanto nousi vuonna 2012. (Metalliliitto 2013, 5.)

3.2 Talouden tila

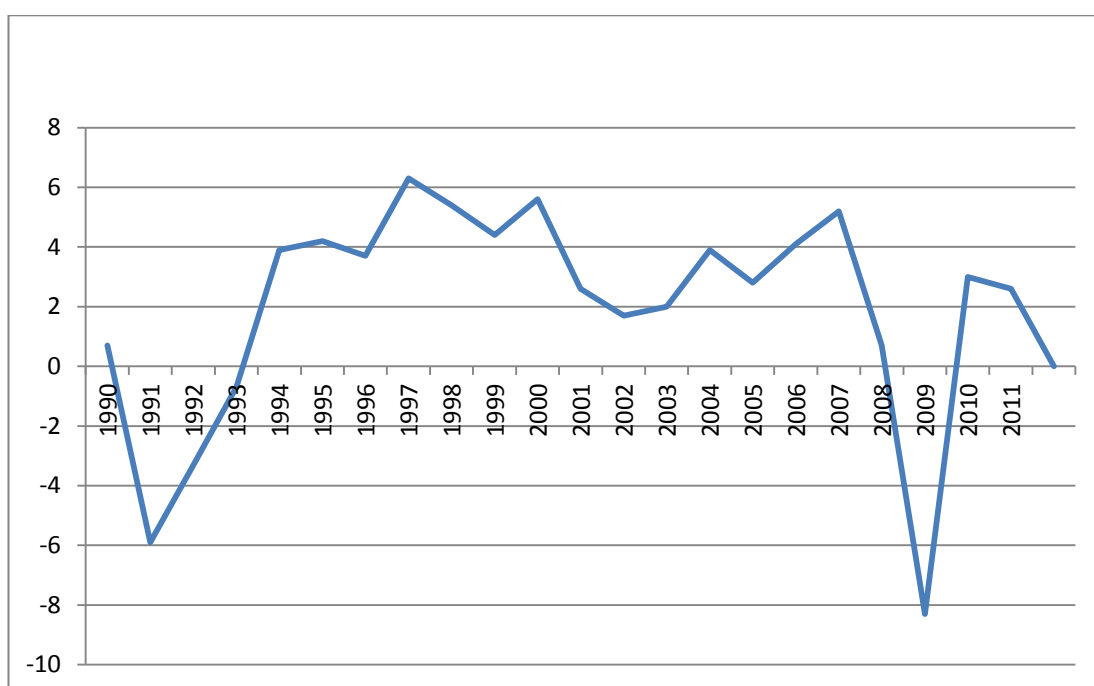
1990-luvulla jyllänneen suuren laman jälkeen Suomen kansantalous lähti reippaaseen kasvuun, jota jatkui vuoteen 2007. Yhdysvaltojen pankkikriisi ja kansainvälisen kaupan pysähtyminen aloittivat globaalin taloustaantumun vuonna 2008, josta seurasi se, että Suomen kokonaistuotanto väheni huomattavasti vuonna 2009. Muun maailman kehitys vaikuttaa siis väistämättäkin pienen kansantalouden menestykseen. (Hiilamo, Kangas, Manderbacka, Mattila-Wiro, Niemelä & Vuorenkoski 2010, 13.)

Globaali finanssikriisi sai aikaan vientimarkkinoiden kysynnän vähentymistä, rahoitusmarkkinoiden toiminnan vaikeutumista sekä talouden tuotantomahdollisuuksien heikentymistä. Seuraava kuvio (Kuvio 2) kuvaa vientiliikevaihdon vuosimuutosta, josta voidaan havaita Suomen viennin romahtaneen reilusti vuonna 2009 ja sen jälkeenkin viennin kehitys on ollut epätasaista. Etenkin korkean teknologian tuotteiden vienti on vähentynyt. Viennin ja tuonnin kehitys heilahtelee helposti suhdanteiden mukaan, sillä valtaosa kansainvälisen kaupan piirissä olevista hyödykkeistä on teollisuustuotteita, jotka ovat suhdanteille herkkiä. Vientikysynnän heikentyessä, väheni eniten teknologiateollisuuden ja metsäteollisuuden tuotanto. (Holmström, Korkman & Pohjola 2014, 1-3, Valtioneuvoston kanslia 2011.)

Kuvio 2. Vientiliikevaihdon vuosimuutos (%). (Tilastokeskuksen www-sivut)

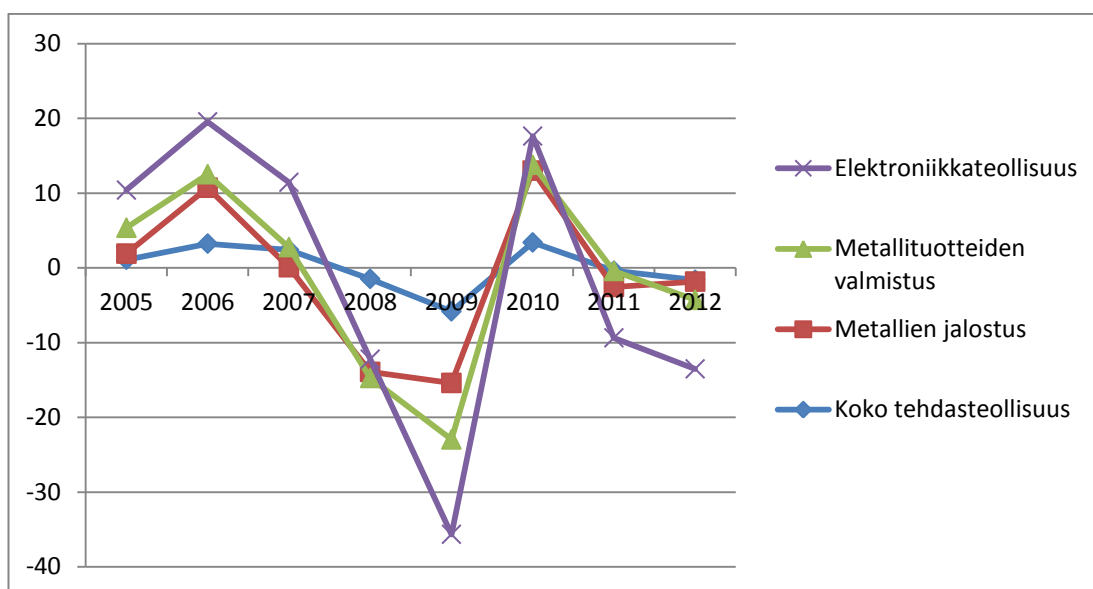
Taloudellisessa mielessä suhdannevaihtelulla tarkoitetaan talouden kasvun muuttamista pitkän aikavälin luonnollisesta tasosta. Luonnollisella tasolla ollaan, kun tuotantotekijämarkkinat ovat tasapainossa, jonka johdosta talous kasvaa ihanteellisesti. Suhdannevaihtelut syntyvät hyödykkeiden kokonaiskysynnän ja kokonaistarjonnan vaihteluista ja ne voidaan erotella neljään osaan: korkeasuhdanteeseen, matalasuhdanteeseen, taantumaa ja lamaa. Suomen talouden kehitystä voidaan seurata muun muassa bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutosten avulla (Kuvio 3). Bruttokansantuotteella tarkoitetaan koko talouden tuotannon yhteenlaskettua arvoa. (Vilkku-maa 2011, 138, Pohjola 2010, 193.)

Kuvio 3. Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutos (%). (Tilastokeskuksen www-sivut)

Siitä huolimatta, että finanssikriisi sai alkunsa Suomen ulkopuolelta, alkoi sen vaikutukset näkyä nopeasti rahoitusmarkkinoiden toiminnan häiriintymisenä. Erilaiset risikilisät lähtivät kovaan kasvuun, sillä pankkien välisten markkinoiden toiminta alkoi järkkyyä. Kun luottotappiot lähtivät kasvuun ja pankkien tulokset heikentyivät, myös yritysten luottojen saaminen hankaloitui ja lisäksi rahoitusten ehdot kiristyivät merkittävästi. (Valtioneuvoston kanslia 2011.)

Työn tuottavuuden merkittävä supistuminen aiheuttaa huonon talouskasvun. Toimialakohtaisesta tarkastelusta selviää, että ongelmat ovat lähtöisin tehdasteollisuudesta, sillä jopa puolet vuosien 1998 – 2007 kansantaloudesta tuli elektroniikkateollisuudesta ja metalliteollisuudesta. Teollisuuden tuotanto lähti kuitenkin näiden vuosien jälkeen rajuun laskuun (Kuvio 4). Suurin lasku tapahtui elektroniikkateollisuudessa johtuen pitkälti Nokiasta, mutta myös metallijalostuksen kannattavuus on huonontunut, sillä maailmanmarkkinahinnat ovat laskeneet huomattavasti.

Kuvio 4. Kokonaistuottavuuden muutos (%). (Tilastokeskuksen www-sivut)

Tuottavuus lähti vuonna 2010 nousuun, mutta laski taas vuonna 2011. Metalliteollisuuden lasku vuonna 2011 oli 3,4%, kun koko teollisuudessa laskua oli vaivaiset 0,1%. Metalliteollisuuden laskuun vaikutti suurimmaksi osaksi elektroniikkateollisuuden roima, noin 21 %:n lasku. (Holmström, Korkman & Pohjola 2014, 1-3, Metalliliitto 2012, 8.

4 TILINPÄÄTÖS

4.1 Tilinpäätös yleisesti

Tilinpäätös on informaatiolaskelma, joka on tarkoitettu yrityksen sidosryhmille. Ulkopuolisen tarkastelijan tulee saada oikea ja riittävä kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätöksellä on myös yritykselle ja sen omistajille mittava arvo voitonjaon ja muun varojenjaon suhteen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 27.)

Yritykset ovat kirjanpitovelvollisia ja juuri kirjanpitoon tilinpäätös perustuu. Yritysmuodon järjestäytyneisyys määrittää velvollisuuden laajuuden kirjanpidon ja tilinpäätöksen suhteen. Yrityksen tilikausi on tavallisesti 12 kuukautta. On tärkeää, että yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen vaatimukset täyttyvät ja hyvää kirjanpitotapaa noudatetaan. Yrityksen tulee noudattaa myös yritysmuodon mukaista erityissäännöstöä, esimerkiksi osakeyhtiön tulee noudattaa osakeyhtiölakia. Myös tuloverolaki ja elinkeinoverolaki pitää ottaa huomioon, sillä yrityksen tilinpäätös muodostaa perustan verotukselle. (Vilkkumaa 2010, 13-16.)

Tilinpäätös sisältää:

- Taseen, joka kuvaa yrityksen taloudellisen aseman tilinpäätöspäivänä
- Tuloslaskelman, joka kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista
- Rahoituslaskelma, joka havainnollistaa tilikauden rahan hankintaa ja käyttöä
- Liitetiedot, jotka ovat täydennystä ja erittelyä näille edellisille kohdille. Näiden tietojen tarkoituksena on selvittää tuloslaskelman ja taseen erien sisältöä.

(Vilkkumaa 2010, 22)

Yritys antaa toiminnastaan lisätietoa myös toimintakertomuksen muodossa. Toimintakertomus ei kuitenkaan ole osa tilinpäätöstä, mutta antaa sellaista lisätietoa, joka ei suoraan selviä numerollisesta aineistosta. Vain pörssiyrityksiltä sekä suurilta kirjanpitovelvollisilta vaaditaan toimintakertomus. Tilinpäätöksen pitää sisältää kahden tilikauden tiedot, päätyyneen tilikauden ja sitä edeltävän tilikauden vertailutiedot. (Vilkkumaa 2010, 22) (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 39-40.)

4.2 Tuloslaskelma

Jokaiselta tilikaudelta on tehtävä tuloslaskelma, joka antaa käsityksen kyseisen tilikauden tuloksen muodostumisesta. Kirjanpidossa annetaan liiketoimintaa harjoittaville kaksi mahdollista tuloslaskelmakaavaa: kululajipohjainen tai toimintakohtainen. Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa yhdistetään liikevaihto, valmiiden ja kesken-eräisten tuotteiden varastojen muutos, valmistus omaan käyttöön, liiketoiminnan muut tuotot sekä materiaalit ja palvelut bruttotulokseksi. Toimintokohtaisessa bruttotulokseksi taas yhdistetään liikevaihto, hankinnan ja valmistuksen kulut ja liiketoiminnan muut tuotot. Näistä kahdesta vaihtoehdosta kululajipohjainen tuloslaskelma on yleisempi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 46.)

Tulojen sekä tulojen saamiseksi tilikauden aikana käytettyjen kulujen välinen erotus muodostavat tuloksen. Jos tilikauden aikana tulot ovat suurempia kuin kulut, on tulos positiivinen. Yritykselle on tärkeää toimivuuden jatkumisen kannalta, että tulos pysyy positiivisena pitkällä aikavälillä. Tulo-rahoitusta ei synny ilman positiivista tulosta ja näin ollen yritys joutuu hankkimaan ulkopuolista rahoitusta. (Seppänen 2011, 38.)

Tuloslaskelman alkuun esitetään liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot. Liikevaihto syntyy yrityksen liiketoiminnan nettoarvoisista myyntituloista. Myyntituloista on siis tässä vaiheessa vähennetty mahdolliset asiakasalennukset, arvonalisävero jne. Tämän jälkeen liikevaihdosta ja muista tuotoista vähennetään liiketoiminnan kulut. Liiketoiminnan kulut syntyvät itse liiketoiminnan myyntitulojen hankinnasta, muun muassa palkat, ostot, liiketoiminnan muut kulut sekä poistot. Tämän vähennyksen jälkeen jää jäljelle liikevoitto tai liiketappio. Liikevoiton jälkeen tuloslaskelmaan merkitään rahoitustuotot ja -kulut, satunnaiset erät, tilinpäätössiirrot sekä verot. (Seppänen 2011, 38.)

4.3 Tase

Tilikaudelta laaditaan myös tase, joka ilmentää taloudellista asemaa tilikauden lopussa. Tase tulee laatia kirjanpitoasetuksessa määrätyn kaavan mukaisesti ja tämä kaava

on kaikille kirjanpitovelvollisille sama. Puhuttaessa taloudellisesta asemasta tarkoitetaan oman ja vieraan pääoman suhdetta, jota mitataan muun muassa omavaraisuusasteen ja velkaantumisasteen tunnusluvuilla. Myös yrityksen oman pääoman ja vieraan pääoman rakenteet liittyvät taloudelliseen asemaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 40.)

Taseen päämääränä on antaa tietoa yrityksen varoista, joita tarvitaan liiketoimintaan ja siitä saatavien tulojen muodostamiseen. Tase ilmaisee myös velat, jotka on otettu yritystoiminnan rahoittamiseksi sekä kerätyn oman pääoman. Tase esitetään niin sanotussa taseyhtälömuodossa:

Varat = Velat + Oma pääoma

Vastaavaa = Vastattavaa

(Seppänen 2011, 44-45.)

Taseen yksittäisiä eriä on mahdollista yhdistää, jos niiden yksittäin esittämisellä on muuten vain vähäinen arvo oikean ja riittävän kuvan kannalta. Kuitenkaan yhdistämistä ei kannata tehdä jos siihen liittyy pienikin epäselvyys. Tulkinnanvaraisissa ja epäselvissä tilanteissa erät tulee esittää erillisinä kaavojen mukaisesti. Yhdistely on sallittua myös silloin, kun sen avulla saadaan aikaiseksi selkeämpi esitystapa. Tällaisessa tapauksessa tulee yhdistelyt kuitenkin eritellä liitetiedoissa. (Leppiniemi 2014, 37.)

Vastaavaa-puoli ilmaisee sen, mistä yrityksen varat koostuvat. Varat jaotellaan lyhytaikaisiin varoihin eli vaihtuviin vastaaviin sekä pitkäaikaisiin eli pysyviin vastaaviin. Vaihtuvia vastaavia ovat vaihto-omaisuus ja saamiset. Vaihto-omaisuus tarkoittaa kaikkia erilaisia varastoja, joiden hyödykkeet ovat menossa kulutettaviksi tai luovutettaviksi. Vaihto-omaisuus-kohdassa tulee ilmoittaa erikseen aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet ja tavarat, muu vaihto-omaisuus sekä ennakkomaksut. (Niskanen & Niskanen 2003, 38-44.)

Saamiset voivat olla joko lyhytaikaisia tai pitkäaikaisia riippuen siitä, eräänntykö maksu lyhyemmän vai pidemmän ajan kuluessa kuin vuosi. Niin lyhyt- kuin pitkäaikaisetkin saamiset jaotellaan eri ryhmiin. Ensin esitetään myyntisaamiset, jonka jälkeen esitetään saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisy yrityksiltä saadut saami-

set. Muun muassa sisäiset myyntisaamiset, lainasaamiset ja siirtosaamiset sisältyvät näihin eriin. (Niskanen & Niskanen 2003, 40-44.)

Vastattavaa-puolelta käy ilmi, että miten yrityksen toiminta on rahoitettu. Rahoitusselliset resurssit jaotellaan omaan pääomaan ja velkoihin. Taseeseen merkitty oma pääoma on osakepääomaa, jonka yrityksen omistajat ovat sijoittaneet ja edellisten tilikausien voiton muodostama vapaasti käytettävä rahasto. Taseessa esitetään myös tuloslaskelman tilikauden voitto. Oma pääoma on poikkeuksetta pitkäaikaista rahoitusta eikä siihen liity pääoman lyhennyksien maksuvelvoitetta. (Niskanen & Niskanen 2003, 46, Seppänen 2011, 47.)

Myös vieras pääoma eli velat kuuluu vastattavaa-puolelle. Ostovelat ovat monilla toimialoilla suurin lyhytaikaisten velkojen erä. Pankkilainat taas muodostavat usein suurimman erän pitkäaikaisista veloista Suomessa. Velkoihin liittyy pääoman takaisinmaksuvelvollisuus. Velat voivat olla joko korollisia eli rahoitusvelkoja tai korottomia eli käyttöpääomavelkoja (Niskanen & Niskanen 2003, 47, Seppänen 2011, 47.)

4.4 Rahoituslaskelma

Tuloslaskelman ja taseen lisäksi tilikaudelta tulee laatia rahoituslaskelma. Siitä selviää tilikauden aikana tehdyt varojen hankinnat ja niiden käyttö. Mitään varsinaista kaavaa ei kirjanpitoasetuksissa ole rahoituslaskelmalle säädetty, mutta sen keskeisestä sisällöstä on annettu määräys. Liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat ja rahoituksen rahavirrat on tultava rahoituslaskelmasta selville. Pienten kirjanpitovelvollisten ei tarvitse tehdä rahoituslaskelmaa elleivät ole pörssiyrityksiä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 46-47.)

Rahoituslaskelman tavoitteena on antaa selvitys yrityksen saamasta ja maksamasta rahasta. Rahoituslaskelman avulla vertailu eri yritysten kesken on usein tehokkaampaa kuin pelkän tuloslaskelman ja taseen avulla. Liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat ja rahoituksen rahavirta muodostavat rahoituslaskelman. Rahavarojen

muutos tilikauden aikana on näiden kolmen osan yhteenlaskettu tulos. (Seppänen 2011, 53.)

Liiketoiminnan rahavirta kertoo, miten yritys on onnistunut saamaan raportointikauden aikana liiketoiminnan avulla rahavirtoja toimintansa säilyttämiseksi, luottojensa maksamiseksi ja varojen hoitamiseksi sijoittajille niin, ettei sen tarvitse käyttää ulkopuolista rahoitusta. Investointien rahavirta raportoi yrityksen pitkäaikaisten rahavarojen käytön. Siihen on sisällytetty rahat, jotka on saatu tai maksettu pysyviin vastaa-
viin kuuluvien aineellisten tai aineettomien hyödykkeiden ja sijoitusten hankinnasta tai myymisestä. Rahoituksen rahavirta puolestaan esittää rahavirrat, jotka ovat aiheutuneet oman ja vieraan pääoman hankinnasta tai palauttamisesta. Yrityksen rahoituksen rakenteen kehittyminen ja rahoituksen aiheuttama rasite selviävät rahoituksen rahavirrasta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 144-146.)

4.5 Liitetiedot

Tilinpäätöksen osana ovat myös liitetiedot, joiden tarkoituksena on eritellä ja täydentää tuloslaskelmaa, tasetta sekä rahoituslaskelmaa. Liitetiedot sisältävät erittelyjä ja selostuksia, jotta tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa voitaisiin hyödyntää paremmin. Liitetiedot pitävät sisällään muun muassa kustannuserittelyn ja tiedot eristä, joita ei ole sisällytetty tilinpäätöslukuihin, mutta tarjoavat rahamääräisten tietojen lisäksi myös muita tietoja, jotka parantavat tilinpäätöksen hyväksikäyttöä. (Seppänen 2011, 58.)

Tuloslaskelmasta, taseesta ja rahoituslaskelmasta saadaan vain yksi raha-arvo kun taas liitetiedoissa voidaan esittää harkintaa, jonka kautta tilinpäätäjä on päätenyt laskelmassaan tiettyyn raha-arvoon. Riskejä, epävarmuustekijöitä ja arvioinneissa noudatettuja periaatteita, jotka liittyvät tuloslaskelmaan ja taseeseen poimituihin raha-arvoihin saatetaan myös käsitellä liitetiedoissa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 48.)

Liitetiedot auttavat päättelemään sen, miten hyvin tilinpäätösinformaatio rinnastuu taloudelliseen totuuteen yrityksen saavutuksesta ja asemasta ja kuinka hyvin nykyinen suorituksella ja tuloksella on vaikutusta tulevaan suoritus- ja tuloksenteekok-

kyyn, muun muassa kertaluonteisten erien vaikutukset tulokseen. Liitetietojen avulla voidaan myös tehdä johtopäätös siitä, kuinka vertailukelpoinen tilinpäätösinformaatio on muiden samaa toimialaa edustavien yritysten kanssa. (Seppänen 2011, 59.)

5 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

5.1 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on selvittää, että miten yritys on taloudellisesti suoriutunut tarkasteluhetkeen mennessä ja antaa käsitys yrityksen aiemmasta kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta. Se luo suhteellisen hyvän lähtökohdan johtopäätöksille. Kuitenkin tulee muistaa, että tilinpäätösanalyysi on vain historiatietoon pohjautuva, eikä sen perusteella tule olettaa yrityksen tulevaisuudelta samaa jatkoa. (Vilkkumaa 2010, 102.)

Kirjanpitolaki, joka säätelee tilinpäätösinformaation sisältöä, on asettanut tilinpäätöstä koskevan vaatimuksen, että sen tulee antaa oikea ja riittävä tieto yrityksen toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta. Tilinpäätökseen sisältyykin useita toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman suhteen tärkeitä lukuja, mutta ne eivät yleensä yksin riitä antamaan asiasta täydellistä selvyyttä. Voidaan yksinkertaisesti todeta, että yrityksen taloudellisen tilan arviointi ei ole mahdollista suoraan yksittäisistä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista, mutta ne kylläkin antavat lähtötiedot, joita muokkaamalla ja analysoimalla johtopäätösten tekeminen mahdollistuu. (Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 93-94.)

Yrityksen taloudellisen menestyksen selvittämiseen käytetään tilinpäätösanalyysin lisäksi myös tunnuslukuanalyysia sekä yritystutkimusta. Näiden kolmen analyysin välillä on kuitenkin kattavuuteen ja ajalliseen ulottuvuuteen liittyviä eroavaisuuksia. Yritystutkimuksessa tarkastellaan perusteellisesti yrityksen taloutta sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Nämä tekijät ovat useimmiten yrityksen oman vaikutusalueen ulkopuolella, kuten esimerkiksi uusien kilpailijoiden markkinoille tulo. (Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 98.)

Yksinkertaisin näistä kolmesta analyysistä on tunnuslukuanalyysi, jossa taloudellinen tila selvitetään vain muutaman tunnusluvun perusteella. Kuitenkin tätä informaatiota käytetään niin yritystutkimuksessa kuin tilinpäätösanalyysissäkin ja se onkin tavallaan tiivistelmä varsinaisesta tilinpäätösanalyysistä. Tunnuslukuanalyysi rajoittuu oikeastaan vain aikaisemman suorituskyvyn ja sen kasvun ja kannattavuuden mittaamiseen tilinpäätöksestä laskettujen tunnuslukujen avulla. Tunnuslukuanalyysin päämääränä on muodostaa yleiskuva yrityksen aiemmasta taloudellisesta menestyksestä. Tunnuslukuanalyysiä kehittyneempi analyysin muoto on tilinpäätösanalyysi, jossa tutkitaan erilaisten tunnuslukujen ja muiden menetelmien avulla taloudellisen menestyksen osatekijöitä ja niiden kehitystä. Pelkkien lukujen ohella tilinpäätösanalyysissä pyritään selvittämään myös niihin vaikuttaneita tekijöitä. (Niskanen & Niskanen 2003, 9, Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 99-100.)

5.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Yrityksen taloudellisesta tilasta ovat kiinnostuneet useat käyttäjäryhmät. Oleellisimmat tilinpäätösinformaation käyttäjäryhmät ovat:

- Omistajat ja analyytikot
- Yrityksen johto
- Työntekijät
- Rahoittajat
- Tavarantoimittajat
- Asiakkaat
- Erilaiset viranomaistahot

Yrityksen omistajat ovat oleellisin tilinpäätöksen käyttäjäryhmä. Omistajat käsittävät tässä niin yrityksen nykyiset omistajat sekä mahdolliset tulevat omistajat. Omistajien ohella tilinpäätöksestä ovat kiinnostuneita myös osakemarkkinoiden kehitystä seuraavat analyytikot, jotka analysoivat tilinpäätöstä omien sijoitustensa näkökulmasta. Omistajat voivat olla pääasiallisesti kiinnostuneita joko sijoituksen tuomasta tuotosta suhteessa riskeihin tai sijoituksen tuomasta päätösvallassa yrityksessä. Tuottoa tavoitteleva sijoittaja on kiinnostunut esimerkiksi kannattavuuden eri tunnusluvuista, sillä

niiden avulla ennakoidaan tuloksen riittävyyttä suhteessa yritykselle asetettuihin tuottovaatimuksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 13-14.)

Yrityksen johdon tehdessä liiketoimintaan liittyviä päätöksiä, investointi- tai rahoituspäätöksiä käyttää se tilinpäätösinformaatiota jatkuvasti hyödyksi. Yritysjohdo on kiinnostunut tilinpäätösinformaatiosta monin eri tavoin. Muun muassa omavaraisuusaste ja muut rahoituksen tunnusluvut ilmaisevat, kuinka paljon yritys voi nostaa uusia lainoja suhteessa omavaraisuusasetavoitteeseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 14.)

Henkilökuntaa kiinnostaa yrityksen taloudellinen tilanne yrityksen kannattavuuden ja pysyvyyden puolesta. Työntekijät haluavat tietoa varmistuakseen palkkatulojen jatkuvuudesta sekä työpaikkojen säilyvyydestä. Tilinpäätöksestä ilmenee yrityksen taloudellinen kehitys kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukujen avulla. Myös mahdolliset tulos- ja voittopalkkiojärjestelmät saattavat kasvattaa henkilöstön mielenkiintoa tilinpäätöstä kohtaan. (Weetman 2013, 16, Niskanen & Niskanen 2003, 15.)

Luottopäätöstä tehdessään rahoittajia kiinnostaa yrityksen tilinpäätöksen sisältö. Eri-tyisesti heitä kiinnostaa lainan takaisinmaksukyky laina-aikana. Maksuvalmius, kannattavuus sekä vakavaraisuus vaikuttavat yrityksen lainan takaisinmaksukykyyn. Rahoittajien lisäksi yrityksen taloudellisesta tilanteesta ovat kiinnostuneita myös tavarantoimittajat. He ovat erityisesti kiinnostuneita yrityksen kyvystä suoriutua maksuvelvoitteistaan lyhyellä aikavälillä. (Niskanen & Niskanen 2003, 16.)

Yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä on kiinnostuneita myös pitkäaikaiset yrittäjäasiakkaat esimerkiksi silloin, kun asiakasyrityksen tuotanto on riippuvainen keskeytymättömästä raaka-aineiden saannista. Asiakassuhteisiin liittyvien riskien selvittämisessä tilinpäätös on myös oleellinen tiedonlähde. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

Viranomaiset saattavat myös olla kiinnostuneita yrityksen tilinpäätöksestä useista eristä. Yritykset maksavat arvonlisäveroa ja tuloveroa, joka taas määräytyy voittojen

perusteella. Tämän takia muun muassa veroviranomaisia kiinnostaa maksavatko yritykset tarpeeksi veroa. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

5.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet ja menetelmät

Tilinpäätösanalyysin ensimmäisessä vaiheessa muokataan analyysin perustietoja eli tuloslaskelmaa, tasetta sekä liitetietoja. Pääasiallinen tarkoitus aineiston muokkauksella eli oikaisulla on saada tilinpäätösinformaatiosta mahdollisimman vertailukelpoinen. Nykyään tilinpäätöksen oikaiseminen voidaan nähdä pikemminkin tilinpäätöksen erien uudelleenjärjestelynä, sillä tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei juuri-kaan anna yrityksille liikkumavaraa omien tilinpäätöksen kirjauksia koskevien ratkaisujen suhteen, joten suurempia muokkaustarpeita ei ole. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Analyysin toinen vaihe koskee mittauskohteiden ja niiden mukaisten analyysimenetelmien valintaa. Riippuu paljon analyysin suorittajasta ja käyttötarkoituksesta, mitkä ovat analyysin kohteet, mitä menetelmiä analysoijalla on käytössään ja mitä menetelmiä on aiheellista käyttää. Tulevasta käyttötarkoituksesta riippumatta on asianmukaiset aineiston oikaisutoimenpiteet tehtävä. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Kolmas vaihe tilinpäätösanalyysissä pitää sisällään yrityksen taloudellisen menestyksen tutkimisen erilaisten tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Käytettäviä analyysitekniikoita ovat prosenttilukumuoitoisten tilinpäätösten laadinta, trendianalyysi, tunnuslukuanalyysi sekä kassavirta-analyysi. Prosenttilukumuoitoinen tilinpäätös esittää tilinpäätöksen erät prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta, joka selkeyttää tilinpäätöserien keskinäisten suhteiden tarkastelua saman vuoden sisällä. Trendianalyysissä taas tilinpäätökset laaditaan prosenttilukumuoitoisina useammalta peräkkäiseltä vuodelta. Tunnuslukuanalyysi selvittää tuloslaskelman ja taseen eristä kootut enimmäkseen suhdelukumuotoiset tunnusluvut, jotka mittaavat kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä vakavaraisuutta. Kassavirta-analyysin tarkoituksena on valmistaa kassavirta- ja rahoituslaskelmia, joissa muokataan suoriteperusteisen tilinpäätökset erät liitetietoja hyväksikäyttäen kassaperusteisiksi. (Niskanen & Niskanen 2003, 19-20.)

Vaikka tunnuslukuja tulee verrata yrityksen aikaisempien vuosien vastaaviin ja muiden yritysten lukuihin, ei tilinpäätösanalyysi perustu pelkästään siihen, vaan lukujen analysointi ja saatuihin lukuihin liittyvien taustatekijöiden ja niiden vaikutusten selvittäminen ovat myös suuressa osassa. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

5.4 Tilinpäätöstietojen oikaisuvaatimukset

Jotta tilinpäätöstiedot olisivat vertailukelpoisia, tulee tuloslaskelmalle ja taseelle tehdä oikaisutoimenpiteitä. Eri yrityksille ja eri vuosille on olennaista tehdä samat oikaisutoimenpiteet. Yrityksen menestystä mittaava tulos ja varallisuusasema saadaan parhaiten selville vertailukelpoisten tietojen perusteella. Tilinpäätöksen oikaisujen perusteena on pyrkimys tilinpäätöstiedon jalostamiseen niin, että se hyödyttää mahdollisimman hyvin analysoijan tarkoitusta. (Kallunki & Kytönen 2002, 42, Niskanen & Niskanen 2003, 60.)

5.4.1 Tuloslaskelman oikaisut

Vaikka nykyisen kirjanpitolain mukaan virallisessa tuloslaskelmassa ei enää mainita myynti- tai käyttökate, on kuitenkin Yritystutkimusneuvottelukunnan esittämässä oikaistun tuloslaskelman kaavassa säästetty käyttökate. Oikaistussa ja virallisessa tuloslaskelmassa myös muut välitulokset eroavat toisistaan, kuten oikaistun tuloslaskelman liike-tulos esittää tuloksen varsinaisen liiketoiminnan kulujen jälkeen, ennen rahoituskuluja ja -tuottoja sekä veroja. Nettotulos puolestaan ilmaisee tuloksen ennen satunnaisia tuottoja ja kuluja, joiden jälkeisestä tuloksesta puhutaan kokonaistuloksena. (Niskanen & Niskanen 2003, 61.)

Liiketoiminnasta saadut tuotot kirjataan liikevaihtoon. Myyntituotoista vähennetään annetut alennukset, arvonnlisävero sekä muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot, sillä nämä erät eivät kuulu yritykselle. (Salmi 2012, 145.)

Tuotot, jotka kuuluvat yrityksen varsinaiseen toimintaan ja ovat luonteeltaan samantyyppisiä kuin liikevaihto sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin. Näitä tuottoja ovat muun muassa vuokratuotot, ellei yrityksen toimiala ole juuri vuokraustoiminta. Myös käyttöomaisuuden myyntivoitot kuuluvat liiketoiminnan muihin tuottoihin. Poikkeuksena on kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä saadut myyntivoitot, jotka kirjataan satunnaisiin tuottoihin. Koska tavoitteena on vertailukelpoisuus, on tilikauden tuloksen kannalta olennaiset mutta kertaluonteiset tuotot siirrettävä satunnaisiin eriin, sillä ne helposti vaikeuttavat vuosittaista kannattavuusvertailua. (Niskanen & Niskanen 2003, 63.)

Ulkopuoliset palvelut ovat kuluja, jotka liittyvät välittömästi liiketoimintaan. Tällaisia kuluja voivat olla muun muassa alihankkijoiden, suunnittelijoiden tai ylläpitäjien suorittamat palvelut. Ulkopuolisten palveluiden lisääntyminen vuosittaisessa vertailussa johtuu esimerkiksi siitä, että yritys on ulkoistanut joitain palveluita. Tämä näkyy mahdollisesti myös henkilöstökulujen vähenemisellä. (Niskanen & Niskanen, 2003, 63, Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 16.)

Henkilöstökuluja ovat yrityksen maksamat ennakonpidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut. Myös sosiaaliturvamaksut, vakuutusmaksut, eläkekulut sekä muut välittömästi palkan mukaan määräytyvät kulut kirjataan henkilöstökuluihin, kun taas vapaaehtoiset henkilöstökulut kuuluvat liiketoiminnan muihin kuluihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 16.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa oleva erä laskennallinen palkkakorjaus on tarkoitettu lähinnä henkilöyhtiöille, joiden omistajien työpanos on selkeä, mutta työpanosta vastaavaa palkkakulua ei ole tuloslaskelmassa. Tämä tulee tehdä, jotta yritykset saadaan kannattavuustarkastelussa vertailukelpoisiksi. Kannattavuuden kuva on virheellinen, elleivät tuottoja aikaansaaneiden henkilöiden palkkakulut sisälly tuloslaskelmaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 64, Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 16.)

Kaikki ne toiminnasta johtuvat lyhytvaikutteiset kulut, joita ei ole erikseen mainittu tuloslaskelmassa kuuluvat liiketoiminnan muihin kuluihin. Tällaisia eriä ovat esimerkiksi myyntiprovisiot, rahtikulut, leasingmaksut, hallintopalvelujen kulut, tietoliikenne- ja pankkipalvelumaksut sekä luottotappiot. Omaisuuden myyntitappiot kuu-

luvat liiketoiminnan muihin kuluihin ellei kyse ole ollut toimialasta luopumisen aikana syntyneistä myyntitappioista. Nämä erät kuuluvat satunnaisiin kuluihin, sillä liiketoiminta on myyntihetkellä loppunut eivätkä kulut koske liiketoimintaa. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 17.)

Poistosuunnitelman mukaiset tilikauden poistot kirjataan tuloslaskelmaan. Jos kuitenkin on niin, että poistot eivät perustu pysyvien vastaavien hankintameno- tai poistoajat ylittävät selkeästi kirjanpitolautakunnan suositukset, käytetään suunnitelman mukaisina poistoina elinkeinoverolain sallimia maksimipoistoja. (Salmi 2012, 148.)

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyyksissä ja tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista muodostavat oikaistuun tilinpäätökseen erän ”tuotot osuuksista ja muista sijoituksista”. Tämä termi tarkoittaa nimenomaisesti osinkoja ja muita sijoittajien tuotto-osuuksia. Oikaisu on tarpeellista jos viralliseen tuloslaskelmaan on kirjattu kurssivoittoja, jotka siirretään kurssieroihin oikaistussa tuloslaskelmassa tai yhtiöveron hyvitystä, joka taas poistetaan kokonaan ja vastaava oikaisu tehdään välittömiin veroihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 66.)

Tuotot vaihtuvien vastaavien saamisista ja rahoitusarvopapereista sekä niiden kurssierot sisältyvät muihin korko- ja rahoitustuottoihin. Oikaisutarve syntyy, jos tämä erä sisältää kurssivoittoja. Nämä kurssivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kurssierot. Korkokulut ja muut rahoituskulut –erä sisältää luotonantajille maksettuja korkokuluja ja mahdolliset kurssitappiot. Tässäkin tapauksessa oikaisutarve syntyy erän sisältäessä kurssitappiota. Oikaistussa tuloslaskelmassa ne siirretään kohtaan kurssierot. Kurssierot –erää ei ole virallisessa tuloslaskelmakavassa, mutta oikaistussa tuloslaskelmassa niiden tulisi näkyä erillisenä eränä jos kurssierot ovat merkittäviä. (Niskanen & Niskanen 2003, 67-68.)

5.4.2 Taseen oikaisut

Taseen oikaisun merkityksenä on poistaa sellaiset vastaavien erät, joilla ei oikeasti ole kykyä tuottaa tulosta ja myös tuoda ilmi sellainen olennainen varallisuus, joka ei näy virallisessa taseessa. Velat, jotka eivät ole näkyvillä virallisessa taseessa kirjataan oikaistuu taseeseen niiden takaisinmaksuajankohdan mukaisesti eli lyhytaikainen pääoma ja pitkäaikainen pääoma. Viralliseen taseeseen erikseen kirjattuja eriä yhdistellään oikaistussa taseessa. (Salmi 2012, 153.)

Aineettomiin hyödykkeisiin taseen vastaavaa puolella voidaan aktivoida vain sellaiset menot, joista oletettavasti kertyy lähivuosina niitä vastaava tuotto. Jos viralliseen taseeseen on aktivoitu aineettomiin hyödykkeisiin perustamis- tai tutkimusmenoja, tulee ne eliminoida oikaistussa taseessa. Näitä vastaava summa pitää eliminoida myös vastattavaa -puolen omasta pääomasta. Jos kuitenkin tutkimusmenoilla on selkeä tuloa kerryttävä vaikutus yrityksessä, ei oikaisulle ole perustetta. (Niskanen & Niskanen 2003, 71.)

Fuusion tai yrityskaupan yhteydessä yritykselle saattaa syntyä liikearvoa. Liikearvo tulee kirjata kuluksi vaikutusaikanaan, jona tulisi käyttää KILA:n suosituksen mukaan korkeintaan viittä vuotta. Jos virallisen taseen liikearvo on ilmennyt arvottomaksi, on tarve oikaisulle. Mikäli oikaisu on tarpeellinen, poistetaan liikearvo niin taseen vastaavista kuin vastattavaa-puoleltakin omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2003, 72.)

Virallisen taseen erät aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot sekä aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat ennakkomaksut sisältyvät oikaistun taseen muihin aineettomiin hyödykkeisiin. Mikäli siihen sisältyy aktivointikelvottomia kehittämismenoja, syntyy oikaisutarve. Tällaiset erät tulee poistaa taseen vastaavista sekä vastattavaa-puolelta omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2003, 72.)

Maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat sekä koneet ja kalusto muodostavat viralliseen taseeseen aineellisten hyödykkeiden erän. Virallisen taseen muut aineelliset hyödykkeet ja aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset han-

kinnat muodostavat oikaistun taseen erän muut aineelliset hyödykkeet. Näihin eriin ei liity erityistä tarvetta oikaisutoimenpiteille. (Niskanen & Niskanen 2003, 72-73, Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 28.)

Osuudet saman konsernin yrityksissä sekä osuudet omistusyhteyshyödykkeissä on yhdistetty oikaistun taseen eräksi sisäiset osakkeet ja osuudet. Mikäli omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla ole arvoa käytettävissä olevien tietojen mukaan, syntyy oikaisutarve ja näin ollen osakkeiden tasearvo poistetaan sekä omasta pääomasta että osakkeista. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 29.)

Pysyvien vastaavien sisäisillä saamisilla tarkoitetaan pitkäaikaisiksi luokiteltavia saamia esimerkiksi konserniyhtiöiltä tai muilta läheisiltä yhtiöiltä. Oikaistun taseen sisäiset saamiset muodostuvat virallisen taseen eristä saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteyshyödykkeiltä. Kaikki yrityskokonaisuuden pitkäaikaiset saamiset kuten myynti-, laina- ja siirtosaamiset sekä muut saamiset sisältyvät näihin eriin. Jos henkilöyhtiöllä on saamia omistajilta tai vastuunalaisilta yhtiömiehiltä, velallisen yrityksen takaisinmaksu on epäluotettavaa tai lainasaaminen on riskisijoitus, jonka takaisinmaksu on epätodennäköistä, liittyy sisäisiin saamisiin oikaisutarpeita ja ne vähennetään pääasiallisesti saamisista ja omasta pääomasta. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 29-30.)

Muihin saamisiin ja sijoituksiin on yhdistetty oikaistussa taseessa virallisen taseen sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin kuuluvat erät muut saamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset, maksamattomat osakkeet ja osuudet ja siirtosaamiset. Muut saamiset ja sijoitukset pitävät sisällään myös lainasaamiset eli sellaiset ulkopuoliset saamiset, joiden todennäköinen takaisinmaksuaika on minimisään vuosi. Muita sijoituksia ovat ne pitkäaikaiset sijoitusluonteiset erät, jotka eivät kuulu edellisiin ryhmiin ja sijoitukset, jotka eivät edistä varsinaista liiketoimintaa. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 30.)

Koneiden ja laitteiden pitkäaikaista vuokrausta hoidetaan usein leasingrahoituksella. Tilinpäätöksen liitetiedoista löytyy voimassa olevien leasingsopimuksen jäljellä oleva määrä eli leasingvastuukanta. Virallisessa taseessa ei ole ollenkaan kyseistä erää,

mutta oikaistussa taseessa tämä tulee näkyä omana eränään molemmilla puolilla. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 30.)

Vaihto-omaisuudeksi kutsutaan muun muassa erilaisia varastoja, jotka sisältyvät vaihtuvien vastaavien eriin niin virallisessa kuin oikaistussakin taseessa. Raaka-aineista sekä muista välittömästi valmistukseen tarvittavista apu- ja tarveaineista puhutaan nimikkeellä aineet ja tarvikkeet. Keskeneneräisiä tuotteita ovat tilinpäätöshetkellä vielä valmisteilla olevat tuotteet ja projektit kun taas valmiilla tuotteilla tarkoitetaan itse valmistamia myyntiin tarkoitettuja hyödykkeitä. Virallisen taseen erät muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut kirjataan muuhun vaihto-omaisuuteen. (Niskanen & Niskanen 2003, 75.)

Oikaistussa taseessa virallisen taseen erä lyhytaikaiset saamiset ryhmitellään myyntisaamisiin, sisäisiin myyntisaamisiin, muihin sisäisiin saamisiin sekä muihin saamisiin. Myyntisaamiset ovat yrityksen tuotteiden myynnistä saatuja saamisia ja näille syntyy oikaisutarve jos yritys käyttää factoringrahoitusta ja noudattaa nettokirjaustapaa. Nettokirjaustapa tarkoittaa sitä, että myyntisaamisissa on vain se osa, jota ei ole rahoitettu factoringilla ja käytetty factoringluotto on taseen ulkopuolella. Tässä tapauksessa tasetta oikaistaan niin, että käytetty factoringluotto lisätään myyntisaamisiin ja taseen lyhytaikaisiin velkoihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 75.)

Oikaistun taseen erä sisäiset myyntisaamiset sisältyvät virallisen taseen mukaan eriin saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteyshyötyksiltä. Näistä kahdesta erästä erotetaan myyntisaamisten osuudet, jotka yhdistyvät oikaistussa taseessa eräksi sisäiset myyntisaamiset. Loppuosa saamisista yhdistetään oikaistun taseen kohtaan muut sisäiset saamiset. Virallisen taseen erät lainasaamiset, muut saamiset, maksamattomat osakkeet ja osuudet ja siirtosaamiset muodostavat kohdan muut saamiset. Nämä kaikki saamiset ovat saatuja saamisia ulkopuolisilta. Oikaisutarvetta on, jos kurssitappiota tai kuluksi kirjaamattomia eläkevastuita on kirjattu siirtosaamisiin. Näin ollen kumpikin erä poistetaan siirtosaamisista sekä omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2003, 76, Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 33.)

Virallisen tilinpäätöksen mukainen tilikauden tulos esittää yrityksen tilikauden voiton tai tappion. Tilikauden tulosta voi joutua oikaisemaan jos yritys on käyttänyt ennakko-osingon kirjausmenettelyä. Tämä tarkoittaa sitä, että yritys on voinut kirjata tilinpäätökseensä kuluvalta tilikaudelta jaettavan osingon osingonjakovelaksi ja poistanut sen omista pääomista. Jos näin on menetelty, tulee osingonjako palauttaa veloista takaisin voittovaroihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 35.)

Myös pääomalainat sisältyvät oikaistun taseen omaan pääomaan jos lainaa voidaan todellisen luonteensa perusteella osaksi tai kokonaan rinnastaa omaan pääomaan. Pääomalainat kirjataan viralliseen taseeseen omana eränään mutta ne myös sisältyvät oman pääoman kokonaismäärään. (Niskanen & Niskanen 2003, 79.)

Kirjanpidon poistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on poistoero. Ellei yritys ole siirtänyt virallisessa tilinpäätöksessä yhtiöverokannan mukaista osuutta poistoerosta laskennalliseen verovelkaan, tarvitaan oikaisua. Samalla tavalla oikaistaan vapaaehtoisia varauksia, ellei mahdollista siirtoa ole suoritettu virallisessa tilinpäätöksessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 79-80.)

Oikaistu tase ja virallinen tase poikkeavat jossain määrin toisistaan, sillä virallisen taseen pakolliset varaukset, pitkä- ja lyhytaikaiset velat sekä leasingvastuukanta käsittävät vieraan pääoman oikaistussa taseessa. Kaikki sellainen vieras pääoma, joka erääntyy maksettavaksi vuotta pidemmän ajan päästä, kirjataan pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan. Vieras pääoma jakaantuu oikaistussa taseessa omiin eriinsä lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, saadut ennakot, sisäiset velat sekä muut pitkäaikaiset velat. Jos ulkomaanvaluutan määräisiä lainoja koskevat kurssitappiot on kirjattu siirtosaamisiin virallisessa tilinpäätöksessä, tulee kurssitappiot poistaa sekä siirtosaamisista että omasta pääomasta. Muussa tapauksessa näihin eriin ei liity oikaisutarpeita. (Niskanen & Niskanen 2003, 80-81.)

Lyhytaikaiseksi vieraaksi pääomaksi katsotaan sellaista velkaa tai sen osaa, jonka maksuaika on enintään vuosi. Korolliset lyhytaikaiset velat sisältävät virallisen taseen erät lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, eläkelainat, rahoitusvekselit sekä muiden velkojen korollinen osuus. Yrityksellä ollessa taseen ulkopuolista factoringluottoa, tulee se lisätä korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. Ostovelat ovat yleensä lyhytaikaisia, esimerkiksi erinäisten hyödykkeiden

ostamiseen liittyviä tavarantoimittajan myöntämiä velkoja. Mahdollinen oikaisutoimenpide tulee suorittaa jos ostovelkoihin sisältyy osamaksuvelkoja, jotka näin ollen siirretään lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Jos muihin sisäisiin lyhytaikaisiin velkoihin tai muihin korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy osin-gonjakoa, joka liittyy kyseessä olevan vuoden tulokseen, tulee se siirtää takaisin voit-tovaroihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 40-41.)

6 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TUNNUSLUVUT

6.1 Tunnusluvut yleisesti

Tunnusluvut ovat tiivistelmä tilinpäätöksen sisältämästä tiedosta ja niiden avulla saa-daan selville yrityksen taloudellinen tila. Ne lasketaan jakamalla tietyt tuloslaskel-man tai taseen erät jollain toisella ja useimmiten jakajana toimii jokin yrityksen ko-koa mittaava erä. (Kallunki & Kytönen 2002, 73.)

Periaatteessa tilinpäätöksestä olisi mahdollista saada selville satoja tunnuslukuja yri-tyksen toimintaedellytyksen mittausta varten. Tärkeimmiksi yrityksen taloudellista menestystä mittaaviksi tunnusluvuiksi on kuitenkin valikoitunut kannattavuuden, va-kavaraisuuden sekä maksuvalmiuden tunnusluvut. (Melville 2008, 349.)

6.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Yrityksen kannattavuudella tarkoitetaan yrityksen kyvykkyyttä hankkia liiketoimin-nallaan enemmän tuloja kuin tulon hankkimiseen on pitänyt käyttää menoja. Ellei yritystoiminta ole kannattavaa on pidemmän päälle mahdotonta turvata yrityksen jat-kuvuus, kasvu sekä työpaikat. Periaatteessa yrityksen kannattavuus voidaan määritel-lä vasta toiminnan loputtua, sillä silloin tiedetään kaikki menot ja menoilla saavutetut tulot kokonaisuudessaan. Yrityksen katsotaan olevan kannattava jos käytetty kannat-tavuuden tunnusluku saavuttaa asetetun tason. (Kallunki & Kytönen 2002, 74, Kin-nunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 125.)

Liiketulosprosentti

Liikevoitto / tappio on virallisen tuloslaskelmakaavan ensimmäinen välitulos, jonka tehtävä on osoittaa varsinaisen liiketoiminnan tuottojen määrä ennen veroja ja rahoituskuluja. Liiketulos toimii oikaistun tuloslaskelman välituloksena, joka eroaa tuloslaskelman liikevoitosta suoritettujen oikaisujen määrällä. Oikaisuja ovat muun muassa palkkaoikaisu sekä liiketoiminnan muista tuotoista/kuluista satunnaisiin eriin tehdyt siirrot. Liiketulosprosentilla voidaan seurata yksittäisen yrityksen kehitystä, vertailla sitä toimialan sisällä sekä eri toimialojen kesken. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 56.)

$$\text{Liiketulos} - \% = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan muut tuotot yht.}} \times 100$$

Liiketulosprosentin ohjearvot:

Yli 10%	Hyvä
5 - 10%	Tyydyttävä
Alle 5%	Heikko

(Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 56.)

Nettotulosprosentti

$$\text{Nettotulos} - \% = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Nettotulosprosentin avulla saadaan selville, että montako prosenttia yrityksen liikevaihdosta jää katetta. Kun liiketulokseen on lisätty tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetty rahoituskulut ja verot on saatu nettotulos selville. Nettotulosprosentti ilmentää hyvin yrityksen kannattavuutta toimialan sisällä. Mitä suurempi tämä tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet yrityksellä on maksaa omistajilleen osinkoa. (Vilkkumaa 2010, 47.)

Kokonaispääoman tuottoprosentti

Kokonaispääoma on oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella. Yritystutkimusneuvottelukunnan suositus on, että jakajana käsitellään tilikauden alun ja lopun keskiarvoa. Rahoituskuluja ovat korkokulut ja muut rahoituskulut lisättynä kurssitappioilla. (Niskanen & Niskanen 2003, 114.)

$$\text{Kokonaispääoman tuotto} - \% = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Kokonaispääoma}} \times 100$$

Kokonaispääoman tuottoprosentti osoittaa yrityksen tuloksenteokkyvyn kaikkeen toimintaan sidottuun pääomaan. Tämä tunnusluku on kelpoisempi kuin sijoitetun pääoman tuottoprosentti varsinkin silloin, kun korollisen ja korottoman pääoman jakoa ei kyetä selvittämään. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 58)

Kokonaispääoman tuottoprosentin vertailukelpoisuutta kuitenkin vaikeuttaa se, että yritykset ovat soveltaneet eri tavoin arvonnkorotuksia. Arvonnkorotuksia tehneiden yritysten tuottoprosentit ovat alhaisempia kuin taas niiden, jotka käyttävät ainoastaan hankinta-arvoja tasearvojen pohjana. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 58.)

Kokonaispääoman tuottoprosentin ohjearvot:

Yli 10%	Hyvä
5 – 10%	Tyydyttävä
Alle 5%	Heikko

(Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 59.)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti on eräs käytetyimmistä kannattavuuden tunnusluvuista. Tämä eroaa kokonaispääoman tuottoprosentista niin, että tässä jakajana on yritykseen sijoitettu pääoma. Kaavan sijoitetulla pääomalla käsitetään oikaistua omaa pääomaa ja sijoitettua vierasta pääomaa. Yritystutkimusneuvottelukunta suosittelee, että oikaistu oma pääoma lasketaan siten, että poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

lisätään taseen omaan pääomaan ja sen jälkeen vähennetään oman pääoman oikaisut. Kaikki vieraan pääoman erät, joista maksetaan korkoa tai tuottoa ovat sijoitettua vierasta pääomaa. (Niskanen & Niskanen 2003, 115.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto} - \% = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}(12\text{kk})}{\text{Sijoitettu pääoma}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti ilmaisee suhteellisen kannattavuuden, eli miten paljon tuottoa yritys on saavuttanut siihen sijoitetulle korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Eri yritysten kesken tunnusluvun vertailukelpoisuutta heikentää se, että käytössä ei ole tarvittavia tietoja vieraan pääoman jakamiseksi korolliseen ja korottomaan. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 59.)

Oman pääoman tuottoprosentti

$$\text{Oman pääoman tuotto} - \% = \frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

Oman pääoman tuottoprosentti on usein käytetty kannattavuuden tunnusluku varsinkin omistajien kannalta. Se määrittää yrityksen kyvyn tehdä tuottoa omistajilta saaduille pääomille. Yrityksen on kyettävä tekemään tuottoa vieraan pääoman ohessa myös omalle pääomalle. Omistajien asettamat tuottovaatimukset määrittävät tason, jolla oman pääoman tuottoprosentin tulisi olla. (Yritysneuvottelulautakunta 2005, 60.)

Oman pääoman tuottoprosentin ohjearvot:

Yli 20%	Hyvä
10 – 20%	Tyydyttävä
Alle 10%	Heikko

(Salmi 2012, 117.)

6.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yrityksen vakavaraisuudella eli rahoitusrakenteella tarkoitetaan vieraan ja oman pääoman osuutta koko pääomasta. Kun yrityksen oman pääoman määrä on tarpeeksi suuri suhteessa koko pääomaan, on yritys vakavarainen. Tämä on myös osoitus omistajien luottamuksesta yritystä kohtaan, sillä he eivät ota kaikkia tilikauden voittoja osinkoina ulos, vaan jättävät rahaa myös yritykseen. Jos yrityksen vakavaraisuus on heikko, asettavat vieraan pääoman ehdoin rahaa antavat osapuolet herkemmin yritykselle vaatimuksia lainan myöntämisen ehtojen muodossa. Eniten vakavaraisuuden tunnusluvuista ovat käytössä omavaraisuusaste, nettovelkaantumisaste eli gearing-luku sekä suhteellinen velkaantuneisuus. (Vilkkumaa 2010, 50, Kallunki, Lantto & Sahlström 2008, 143.)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste lasketaan jakamalla oma pääoma taseen loppusummalla, josta on vähennetty ne ennakot, jotka liittyvät kesken olevaan työhön tai projektiin. Normaalisti tämän tyyppisillä ennakoilla ei ole takaisinmaksuvelvoitetta, vaan työn valmistuttua ne poistuvat taseesta. Omavaraisuusasteella mitataan vakavaraisuutta, tappionsietokykyä sekä kykyä selvitä sitoumuksistaan. Omavaraisuusasteen käyttäminen eri yritysten ja toimialojen vertailussa on viisasta, sillä se on toimialasta riippumaton tunnusluku. (Yritysneuvottelulautakunta 2005, 61, Vilkkumaa 2010, 50.)

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

Omavaraisuusasteen ohjearvot:

Yli 40%	Hyvä
20 – 40%	Tyydyttävä
Alle 20%	Heikko

(Yritysneuvottelulautakunta 2005, 62.)

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus suhteuttaa vieraanpääoman liikevaihtoon. Vertailukelpoinen tämä tunnusluku on vain, jos vertailtavat yritykset kuuluvat samaan toimialaan. Muun muassa joillakin toimialoilla vaaditaan tietyn liikevaihdon kartuttamiseksi suuria investointeja, kun taas toisilla toimialoilla suuren liikevaihdon kerryttäminen onnistuu pienillä investoinneilla. (Niskanen & Niskanen 2003, 132.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Jos yrityksellä on korkea suhteellinen velkaantuneisuus, tulee sen tehdä myös hyvää liiketulosta selviytyäkseen vieraan pääoman velvoitteista. Vaikka tunnusluku on pitkälti toimialasidonnainen, voidaan tuotannollisissa yrityksissä pitää ohjearvoina seuraavia:

Alle 40%	Hyvä
40 – 80%	Tyydyttävä
Yli 80%	Heikko

(Yritysneuvottelulautakunta 2005, 62.)

Gearing-luku

Gearing-luku eli toiselta nimeltään nettovelkaantumisaste kertoo, miten kauan yrityksen likvidit varat riittävät korollisista veloista selviytymiseen ja riittääkö oma pääoma vielä vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tavoitearvona tunnusluvulle pidetään arvoa 1. Jos luvun arvo on suurempi kuin 1, on yrityksen rahoitustilanne tyydyttävä. (Vilkkumaa 2010, 50.)

$$\text{Gearing} - \text{luku} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja pankkisaamiset}}{\text{oikaistu oma pääoma}}$$

6.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Jotta yritystoiminta jatkuisi hankaluuksitta, tulee yrityksellä olla tarpeeksi maksuvalmiutta eli likviditeettiä suoriutuakseen juoksevan toiminnan vaatimista maksuista. Maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen lyhyen aikavälin rahoituksen riittoisuutta. Jos erääntyviin maksuihin tarkoitetut käteisvarat ja pankkitalletukset alkavat käydä vähiin, yritykselle jää periaatteessa kolme vaihtoehtoa selviytyä tilanteesta. Ensinnäkin se voi kiiruhtaa kassaan maksuja muun muassa tehostamalla asiakasperintää. Toisena vaihtoehtona yritys voi lykätä kassasta maksua siirtämällä kaavailtua rahan käyttöä myöhäisemmäksi tai viimeisenä vaihtoehtona se voi hankkia lisää luottoa. (Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 137, Kallunki & Kytönen 2002, 84.)

Taseesta ja liitetiedoista on mahdollista saada perustietoa yrityksen välittömästi käytössä olevasta maksuvalmiudesta eli likvideistä varoista. Kassavarat ja välittömästi nostettavissa olevat pankkitalletukset ovat rahavaroja, jotka ovat heti käytettävissä. Maksuvalmiutta ilmentävät myös vaivattomasti rahaksi muutettavissa olevat tase-erät, joita ovat pörssinoteeratut arvopaperit sekä suuri osa vaihtuvien vastaavien saamisista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 238-239.)

Current ratio

Yrityksen likviditeetin ja lyhytaikaisten velkojen maksukykyä mitataan yleisesti current ratiolla. Vaikka current ratio on nettokäyttöpääoma suhdelukumuodossa, voidaan sitä pitää tarkempänä likviditeetin mittarina juuri sen suhdelukumuotonsa takia. Esimerkiksi kahdella yrityksellä saattaa olla yhtä suuret nettokäyttöpääomat, mutta current ratiot voivat silti olla hyvinkin erisuuruiset. (Niskanen & Niskanen 2003, 118.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto} - \text{omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Current ratiossa otetaan huomioon myös vaihto-omaisuuden realisointimahdollisuus, jotta yritys selviäisi lyhytaikaisista velvoitteistaan. Yritys voi realisoida vaihto-omaisuutensa asianmukaisessa ajassa liiketoiminnan lopettamisesta lähtien, jolloin saaduilla varoilla voidaan maksaa takaisin lyhytaikainen vieras pääoma. Heikkoutena tosin on juuri sen vaihto-omaisuuden hankala arvostaminen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005,67, Kallunki & Kytönen 2002, 87.)

Yritystutkimusneuvottelukunta on antanut current ratiolle ohjearvoiksi:

Yli 2	Hyvä
1-2	Tyydyttävä
Alle 1	Heikko

(Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 247.)

Quick ratio

Quick ratiossa katsotaan vain rahoitusomaisuudella olevan arvoa jos yrityksen liiketoiminta loppuisi ja omaisuus myytäisiin. Tämä pohjautuu ajatukseen, jonka mukaan vaihto-omaisuuden todellinen markkina-arvo ei ehkä kuitenkaan vastaa kirjanpidollista arvoa liiketoiminnan loppuessa. Quick ratio on lyhytaikaisemman maksuvalmiuden mittari kuin current ratio ja mittaa myös likviditeettiä ankarammin. Se mittaa yrityksen kykyä vastata lyhytaikaisista velvoitteistaan ainoastaan rahoitusomaisuudella. (Kallunki & Kytönen 2002, 86, Committee for Corporate Analysis 2000, 77.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Heikkoutena sekä current että quick ratiolla on, että ne kuvaavat yrityksen maksuvalmiutta vain yhtenä hetkenä eli taseen laatimispäivänä. Näin ollen ne eivät kerro tilikauden aikana tapahtuneista likviditeetin heilahteluista. (Niskanen & Niskanen 2003, 121.)

Ohjearvoiksi Yritystutkimusneuvottelukunta on antanut quick ratiolle seuraavat:

Yli 1	Hyvä
0,5 – 1	Tyydyttävä
Alle 0,5	Heikko

(Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 246.)

Nettokäyttöpääomaprosentti

Current ration ja quick ration lisäksi tilinpäätösanalyysissä likviditeetin tunnuslukuna käytetään yleisesti myös nettokäyttöpääomaprosenttia, jossa nettokäyttöpääoma jaetaan liikevaihdolla. Nettokäyttöpääoma ilmaisee, miten suuri osuus yrityksen vaihtoja rahoitusomaisuudesta rahoitetaan omalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla. (Niskanen & Niskanen 2003, 121, Kallunki & Kytönen 2002, 85.)

$$\text{Nettokäyttöpääoma} - \% = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Nettokäyttöpääomaprosentti ilmaisee maksuvalmiuden lisäksi yrityksen toiminnallista tehokkuutta sekä sen kehittymistä. Vähimmäisvaatimuksena on, että kun liikevaihto kasvaa nettokäyttöpääomaprosentti ei ainakaan kasva. Ellei haluta nettokäyttöpääoman kasvavan samassa suhteessa liiketoiminnan kasvun kanssa, tulee tehdä toimenpiteitä toimintaprosessin muuttamisen tai kehittämisen hyväksi. (Vilkkumaa 2010, 55-56.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusongelmasta ja tarkoituksesta riippuu, käytetäänkö kvantitatiivista eli määrällistä vai kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta. Kvantitatiivisesta tutkimuksesta puhutaan myös tilastollisena tutkimuksena, sillä sen avulla saadaan selvitettyä lukumääriin sekä prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Asiat esitetään numeroin ja

tulokset voidaan havainnollistaa taulukoiden tai kuvioiden avulla. Kvalitatiivinen tutkimus puolestaan helpottaa tutkimuskohteen, kuten yrityksen tai asiakkaan ymmärtämistä ja lisäksi se selvittää tutkimuskohteen käyttäytymistä sekä päätösten tekojen perusteita. Toisin kuin kvantitatiivisessa, kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineisto useimmiten on tekstimuodossa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tapausten määrä on suppea, mutta niiden analysointi tapahtuu hyvin perusteellisesti. Kun saadaan kerättyä perusteelliset tiedot kohderyhmästä, voidaan näitä tietoja hyödyntää muun muassa tuotekehittelyssä, markkinoinnissa ja toiminnan kehittämisessä. (Heikkilä 2008, 16.)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu pääasiassa kvantitatiivisella menetelmällä, mutta työstä löytyy myös kvalitatiivisen tutkimuksen vivahteita, sillä tunnuslukuja analysoidaan tekstimuodossa. Yritykset on valikoitu Asiakastieto Oy:n Voitto+ cd-levyltä, josta valittiin kolme liikevaihdoltaan erisuuruista metallirakenteita valmistavaa yritystä. Tilinpäätöstiedot on hankittu patentti- ja rekisterihallituksen Virre-tietopalvelusta. Jotta tuloslaskelma ja tase olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia, tulee ne oikaista. Oikaisuihin tarvitaan tilinpäätösten liitetietoja, jotka on tilinpäätösten yhteydessä saatu Virre-tietopalvelusta. Tämän jälkeen lasketaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvut.

Molemmat käsitteet, validiteetti ja reliabiliteetti tarkoittavat luotettavuutta, mutta validiteetin sisältö viittaa siihen, että mitataanko juuri sitä mitä on tarkoituksena selvittää kun taas reliabiliteetin sisältö viittaa tutkimuksen toistettavuuteen. (Metsämuuronen 2006, 56.) Tutkimuksen tulokset ovat melko luotettavia, sillä viralliset tilinpäätökset on otettu yritysten tasekirjoista ja tilinpäätösten oikaisut on tehty Yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeita noudattaen ja nämä oikaisut on esitetty mahdollisimman yksityiskohtaisesti tutkimuksessa. Oikaisuille pyritään saamaan tilinpäätöksistä mahdollisimman vertailukelpoisia, mutta luotettavuutta voi heikentää esimerkiksi se, että liitetiedoissa ei ole esillä kaikkia mahdollisesti oikaisuihin vaikuttavia tietoja tai se, että liitteet puuttuvat kokonaan. Yritys Z:n liitetiedot vuosilta 2009 - 2010 eivät olleet saatavilla, joten leasingvastuukannan puuttuminen näiltä vuosilta heikensi hieman tiettyjen tunnuslukujen luotettavuutta. Tunnusluvut on saatu selville käyttäen hyväksi tutkimuksessa esitettyjä kaavoja ja ne on laskettu ja tarkistettu useamman kerran, joten niiden voidaan katsoa olevan luotettavia.

8 KOHDEYRITYSTEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT

8.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Oikaisujen tavoitteena on saada eri yritysten ja eri vuosien tilinpäätökset vertailukelpoisiksi keskenään, jotta yritysten menestystä sekä varallisuusasemaa voidaan mitata luotettavammin. Tilinpäätösoikaisujen tarve on kuitenkin huomattavasti vähentynyt uuden kirjanpitolain takia, joten oikaisut ovat pääsääntöisesti tilinpäätösten erien uudelleenjärjestelyä.

Case-yritys X

Case-yritys X harjoittaa telakkatoimintaa sekä putki- ja levyrakenteiden valmistusta ja asennusta. Yritys on liikevaihdoltaan esimerkkiyrityksistä pienin. Yrityksen palveluksessa oli vuonna 2012 keskimäärin 73 henkilöä, joka on noin 45 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2008. Ulkomaalaisten toimeksiantojen osuus oli vuonna 2009 44 % kun taas vuonna 2012 niiden osuus oli vähentynyt 38 %:iin.

Case-yritys X:n tuloslaskelmiin (Liite 1) ei juurikaan oikaisuja tarvinnut tehdä. Pääasiassa eriä vain yhdisteltiin ja jaoteltiin tuloslaskelmia ja niiden liitetietoja hyväksikäyttäen oikaistuun tuloslaskelmaan (Liite 3). Virallisen tuloslaskelman erä materiaalit ja palvelut on jaettu tuloslaskelman liitetiedoissa kohtiin aineet ja tarvikkeet, ostot tilikauden aikana, varaston muutos sekä ulkopuolisilta ostetut palvelut. Oikaistun tuloslaskelman kohta aine- ja tarvikekäyttö on virallisen tuloslaskelman kohtien ostot tilikauden aikana ja varaston muutoksen summa. Case-yritys X:n tuloslaskelman liitetiedoissa ei ole eritelty ollenkaan liiketoiminnan muita kuluja, joten ne otetaan suoraan virallisesta tuloslaskelmasta. Oikaistun tuloslaskelman erä valmisteveraston lisäys tai vähennys muodostuu virallisen tuloslaskelman eristä valmiiden ja kesken-eräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys sekä valmistus omaan käyttöön.

Virallisen tuloslaskelman erä rahoitustuotot ja kulut on eritelty liitetiedoissa kohtiin osinkotuotot, korkotuotot, kurssivoitto, korkokulut ja muut rahoituskulut. Oikaistun tuloslaskelman kohta muut korko- ja rahoitustuotot saadaan virallisen tuloslaskelman liitetiedoista, kun lasketaan yhteen osinkotuotot ja korkotuotot. Vastaavasti korkokulut ja muut rahoituskulut saadaan yhdistämällä korkokulut ja muut rahoituskulut. Kurssieroille ei ole virallisessa taseessa olemassa omaa kohtaa, mutta oikaistussa tuloslaskelmassa ne huomioidaan. Vuoden 2010 tuloslaskelman liitetiedoista selviää, että case-yritys X:lle on kirjattu kurssivoittoja, jotka oikaistussa tuloslaskelmassa siirretään kurssieroihin.

Case-yritys X:n oikaistujen taseiden (Liite 4) erät muut aineettomat hyödykkeet, maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto, muut aineelliset hyödykkeet sekä muut osakkeet ja osuudet saadaan suoraan virallisen taseen vastaavista kohdista. Virallisessa taseessa (Liite 2) oleva vaihto-omaisuus on eritelty liitetiedoissa kohtiin aineet ja tarvikkeet sekä keskeneräiset tuotteet. Nämä kaksi kohtaa ovat oikaistussa taseessa omina erinään. Virallisen taseen lyhytaikaiset saamiset ovat puolestaan jaettu oikaistuun taseeseen eriksi myyntisaamiset, siirtosaamiset sekä muut saamiset. Oikaistun taseen erä myyntisaamiset saadaan siis suoraan virallisesta taseesta. Virallisen taseen siirtosaamiset kuuluvat oikaistussa taseessa kohtaan muut saamiset. Rahoitusarvopaperit ja rahat ja pankkisaamiset yhdistetään oikaistuun taseeseen kohdaksi rahat ja rahoitusarvopaperit. Virallisessa taseessa poistoeroon sisältyy laskennallista verovelkaa. Poistoerosta vähennetään yhtiöverokannan mukainen osuus ja siirretään se laskennalliseen verovelkaan. Lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta siirretään suoraan oikaistun taseen kohtaan korolliset lyhytaikaiset velat. Muut korottomat lyhytaikaiset velat muodostuvat virallisen taseen eristä siirtovelat sekä muut lyhytaikaiset velat.

Case-yritys Y

Case-yritys Y on teräskatteita valmistava yritys. Vuonna 2008 Case-yritys Y työllisti keskimäärin 26 työntekijää, jonka jälkeenkin henkilöstö on kasvanut tasaisesti ja vuonna 2012 työntekijöitä oli jo 36. Viennin osuus vuonna 2008 oli 70 % liikevaihdosta, mutta vuonna 2012 osuus oli laskenut 45 %:iin.

Liiketoiminnan muihin tuottoihin hyväksytään sellaiset tuotot, jotka ovat säännöllisiä ja ansaittu muusta kuin varsinaisesta liiketoiminnasta. Yritys Y:n tuloslaskelmassa (Liite 5) ei kuitenkaan liiketoiminnan muita tuottoja ole eritelty, joten luku otetaan suoraan virallisesta tuloslaskelmasta. Vastaavasti liiketoiminnan muita kuluja ei ole eritelty, joten nekin otetaan suoraan tuloslaskelmasta. Oikaistun tuloslaskelman (Liite 7) aine- ja tarvikekäyttöön on yhdistetty virallisesta tuloslaskelmasta ostot tilikauden aikana sekä varastojen lisäys tai vähennys. Erään muut korko- ja rahoitustuotot sisältyy kurssivoittoja, jotka siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kurs sierot.

Aineettomat sekä aineelliset hyödykkeet saadaan suoraan virallisesta taseesta (Liite 6). Oikaistun taseen (Liite 8) erä muut aineelliset hyödykkeet muodostuvat virallisen taseen muista aineellisista hyödykkeistä sekä ennakkomaksuista ja keskeneräisistä hankinnoista. Muu vaihto-omaisuus saadaan suoraan virallisen taseen ennakkomaksuista. Muut saamiset ovat yhdistelmä virallisen taseen lyhytaikaisista siirtosaamisista sekä muista saamisista. Poistoerosta vähennetään yhtiöverokannan mukainen osuus ja siirretään se laskennalliseen verovelkaan.

Case-yritys Z

Case-yritys Z on terästuotteita valmistava yritys, jonka juuret ulottuvat 1950-luvulle. Yritys työllisti vuonna 2008 59 henkilöä ja vuonna 2012 työntekijöiden määrä oli lisääntynyt 63 henkilöön. Yritys Z on esimerkkiyrityksistä liikevaihdon puolesta suuriin. Yrityksen viennin osuus liikevaihdosta oli vuonna 2008 27,9 %, jonka jälkeen se hieman laski, mutta vuonna 2012 se oli noussut jo yli 30 %:iin.

Case-yritys Z:lla on liiketoiminnan muita tuottoja vain vuonna 2012, mutta koska niitä ei ole eritelty liitetietoihin, ei oikaisutoimenpiteitä tehty. Aine- ja tarvikekäyttö saatiin yhdistämällä virallisen tuloslaskelman (Liite 9) erät ostot tilikauden aikana ja varastojen lisäys tai vähennys. Liiketoiminnan muita kuluja ei myöskään ollut eriteltyä, joten ne otettiin suoraan virallisesta taseesta. Oikaistussa tuloslaskelmassa (Liite 11) on kohta valmisteveraston lisäys tai vähennys, joka saadaan suoraan virallisen

tuloslaskelman erästä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys. Yritys Z:n tuloslaskelmaan ei tarvinnut muutamaa erien yhdistelyä lukuun ottamatta muutoksia tehdä.

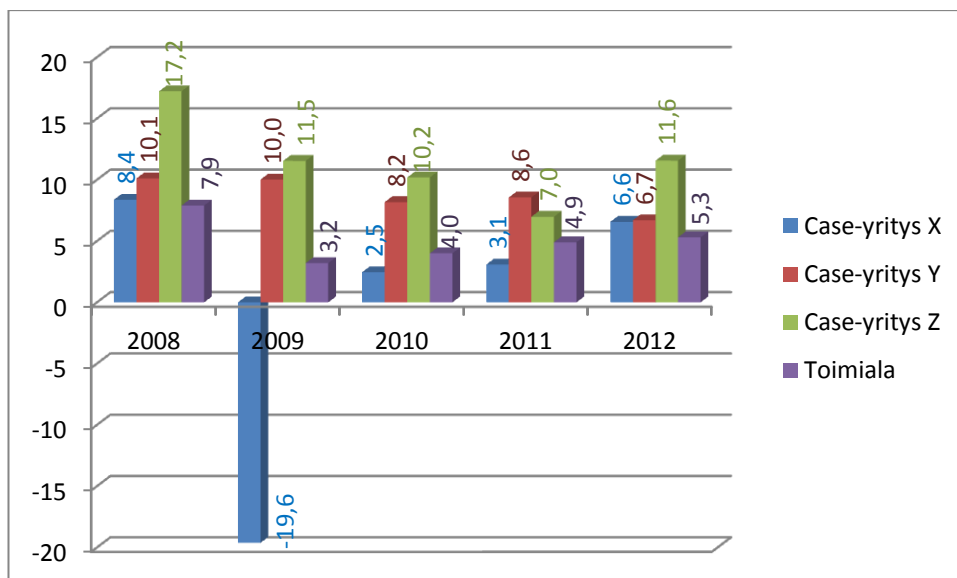
Oikaistun taseen (Liite 12) aineettomat hyödykkeet, rakennukset ja rakennelmat sekä koneet ja kalusto voidaan ottaa suoraan virallisesta taseesta (Liite 10). Muut aineelliset hyödykkeet saadaan yhdistämällä erät muut aineelliset hyödykkeet sekä ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Yritys Z:lla on saamisia saman konsernin yrityksiltä, jotka kirjataan oikaistun taseen kohtaan muut sisäiset saamiset. Muita saamisia ovat virallisen tuloslaskelman lyhytaikaiset siirtosaamiset sekä muut saamiset. Taseen liitetiedoissa oli maininta maksamattomasta leasingvastuukannasta, joka lisätään taseen kummallekin puolelle omana eränään. Vuosilta 2009 ja 2010 ei ollut liitetietoja saatavilla, joten näiltä vuosilta jäivät leasingvastuukannat pois.

8.2 Kannattavuuden tunnusluvut

Liiketulosprosentti

Liiketulosprosentti ilmaisee, miten monta prosenttia ennen rahoituskuluja ja veroja on varsinaisen liiketoiminnan tuotoista jäljellä. Seuraavassa kuviossa on esitetty case-yritysten liiketulosprosentit sekä vertailun vuoksi toimialan mediaani. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 56.)

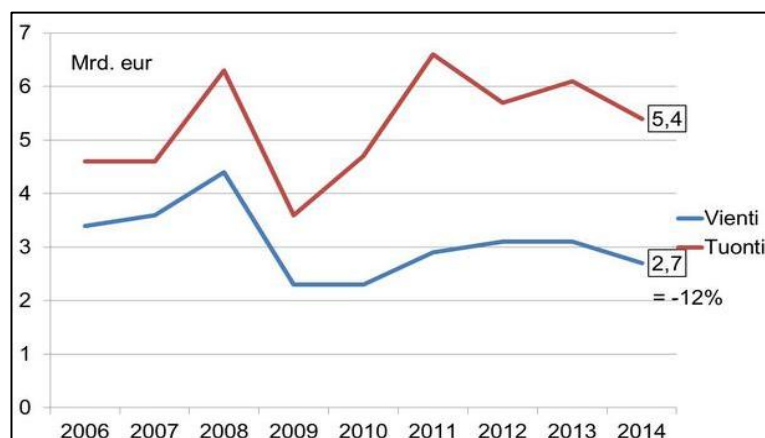
Vuonna 2008 jokaisella tarkasteltavana olevasta yrityksestä oli liiketulosprosentti korkeampi kuin toimialan mediaani (Kuvio 5). Vuonna 2009 laskua oli niin toimialalla kuin case-yrityksilläkin, mutta suurimman romahduksen koki yritys X, jonka liikevaihto pieneni yli puolella ja liiketulos painui reippaasti negatiivisen puolelle. Vuonna 2010 oli yritys X saanut liiketulosprosentin positiiviseksi ja vuonna 2012 se olikin jo hieman parempi kuin toimialan mediaani.

Kuvio 5. Case-yritysten ja toimialan liiketulos-% 2008 – 2012.

Toisin kuin yritys X, muut tarkasteltavat yritykset jatkoivat lievää laskua vielä vuonna 2010. Vaikka kaikilla tarkastelussa olevilla yrityksillä liiketulosprosentti vuonna 2012 oli parempi kuin toimialan mediaani, vertailtaessa tunnuslukuja annettuihin ohjejarvoihin, on ainoastaan yritys Z:lla liiketulosprosentti hyvällä tasolla, muilla tyydyttävällä.

Kaikkia case-yrityksiä yhdistää vienti Venäjälle. Viennin lasku vaikutti osaltaan yritysten heikentyneisiin tuloksiin vuonna 2009, mutta seuraavina vuosina vienti lähti taas lievään kasvuun (Kuvio 6). Muun muassa Venäjän vienti alkoi kuitenkin taas 2013 laskea ja vielä vuonna 2014 ei nousua ollut tapahtunut.

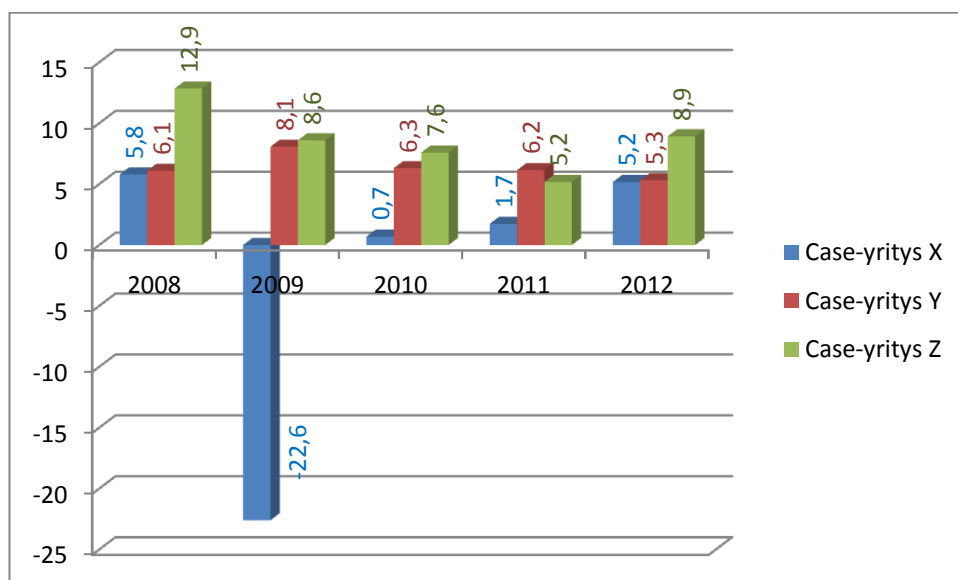
Kuvio 6. Suomen ja Venäjän välinen kauppa. (Suomalais-venäläisen kauppakamarin www-sivut)

Jos Venäjän vaikeudet jatkuvat vielä vuoden 2014 jälkeenkin, saattaa yritysten myynnit lähteä taas laskuun ja tämä taas heijastuu herkästi kannattavuuden tunnuslukuihin. Metallituotteiden valmistus on alana erittäin suhdanneherkkä ja tästä syystä kannattavuus voi heilahdella paljonkin jo suhteellisen lyhyellä aikavälillä.

Nettotulosprosentti

Kun liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja -kulut sekä verot, saadaan selvitettyä nettotulos. Varsinaista tavoitearvoa ei ole nettotulosprosentille asetettu vaan tavoitteen asettavat jokainen yritys itse. Toimintaa voidaan kuitenkin pitää kannattavana vain, jos nettotulosprosentti on positiivinen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 57.)

Case-yritys X:n nettotulosprosentti romahti negatiiviselle tasolle vuoden 2009 liike-tappion myötä, mutta liikevaihdon kasvaessa myös nettotulosprosentti lähti kasvuun (Kuvio 7). Vuonna 2012 yritys X:n nettotulosprosentti oli yltänyt jo suhteellisen hyvälle tasolle vertailussa muiden case-yritysten kanssa.

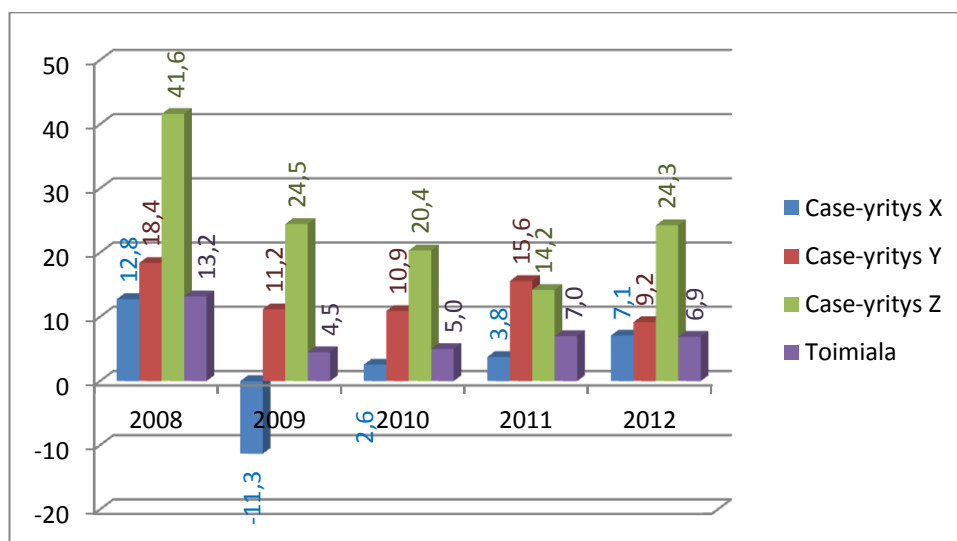
Kuvio 7. Case-yritysten nettotulos-% 2008 – 2012.

Yritys Y oli tarkastelussa olevista yrityksistä ainoa, jonka nettotulosprosentti oli noussut vuonna 2009. Tuloslaskelmasta selviää, että aine- ja tarvikekäyttö sekä liiketoiminnan muut kulut olivat supistuneet huomattavasti edellisestä tilikaudesta. Vuoden 2009 jälkeen alkoi liikevaihto kasvaa mutta vastaavasti myös liiketoiminnan kulut nousivat reilusti, jonka seurauksena nettotulosprosentti lähti lievään laskuun.

Yritys Z:n nettotulosprosentti pieneni vuonna 2009, joka lähemmän tarkastelun avulla johtuu suurimmaksi osaksi huomattavasta valmisteveraston vähennyksestä, poistoista sekä kasvaneista korko- ja rahoituskuluista. Seuraavina vuosina liiketoiminnan tuotot lähtivät kasvuun, mutta myös kulut kasvoivat huomattavasti, jonka vuoksi nettotulosprosentti jatkoi pienenemistään. Vuonna 2012 liikevaihto kasvoi suhteessa enemmän kuin liiketoiminnan kulut, jonka johdosta nettotulosprosenttikin lähti kasvuun.

Kokonaispääoman tuotto-%

Kokonaispääomantuotto-%:llä verrataan tulosta ennen rahoituskuluja ja veroja koko yritystoimintaan sitoutuneeseen pääomaan. Suurimman laskun tarkastelussa olevista yrityksistä teki yritys X vuoden 2008 arvosta 12,8 vuoden 2009 arvoon -11,3 (Kuvio 8). Vaikka yrityksen kokonaispääoman tuotto lähtikin lievään kasvuun, on se silti ohjearvojen mukaan todella heikko.

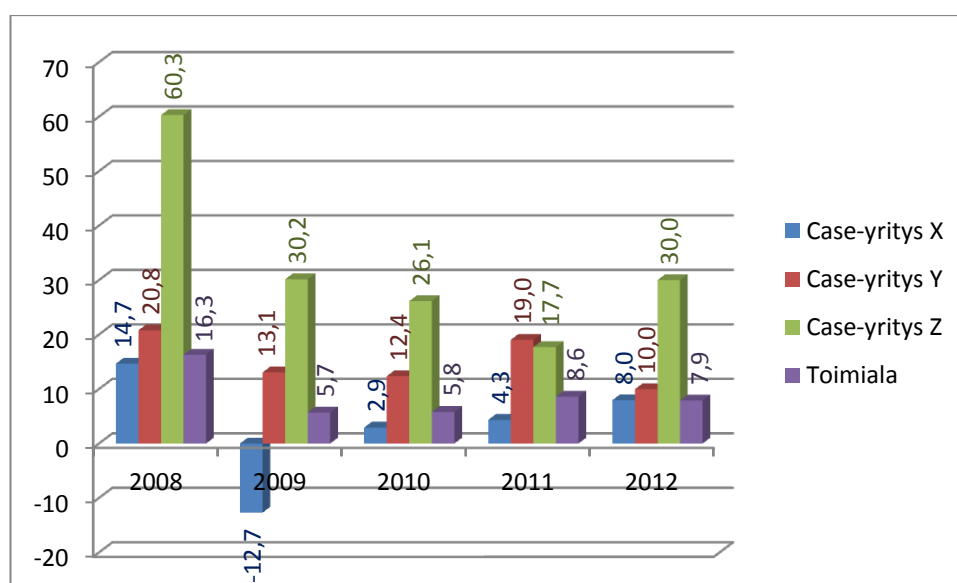
Kuvio 8. Case-yritysten ja toimialan kokonaispääoman tuotto-% 2008 – 2012.

Yritys Y:n kokonaispääoman tuotto laski seitsemällä prosentilla vuonna 2009 ollen kuitenkin vielä ohjearvojen mukaan hyvällä tasolla. Nousua tapahtui vuonna 2011, mutta jo 2012 oli kokonaispääoman tuotto prosentti tipahtanut alle kymmeneen, jonka katsotaan olevan vain tyydyttävällä tasolla. Kuitenkin koko tarkastelujakson ajan yritys Y:n kokonaispääoman tuotto oli paremmalla tasolla kuin toimialan mediaani.

Case-yritys Z:n kokonaispääoman tuotto on laskenut vuoden 2008 arvosta 41,6 vuoden 2011 arvoon 14,2. Tämän laskun jälkeen se lähti kuitenkin nousuun vuonna 2012. Yritys Z:n kokonaispääoman tuotto prosentti on rajusta laskustaan huolimatta pysynyt koko tarkastelujakson ajan hyvällä tasolla.

Sijoitetun pääoman tuotto-%

Kannattavimpana tarkastelussa olevista yrityksistä voidaan sijoitetun pääoman tuoton perusteella pitää yritys Z:a, vaikka huomattavaa laskua onkin tarkasteluvälillä tapahtunut (Kuvio 9). Vuodesta 2008 vuoteen 2011 laskua oli tapahtunut yli 40 prosenttia, mutta vuonna 2012 sijoitetun pääoman tuotto lähti taas kasvuun. Kaiken kaikkiaan pois lukien vuoden 2011, voidaan katsoa yritys Z:n sijoitetun pääoman tuotto-%:n olevan hyvällä tasolla toimialaansa nähden.

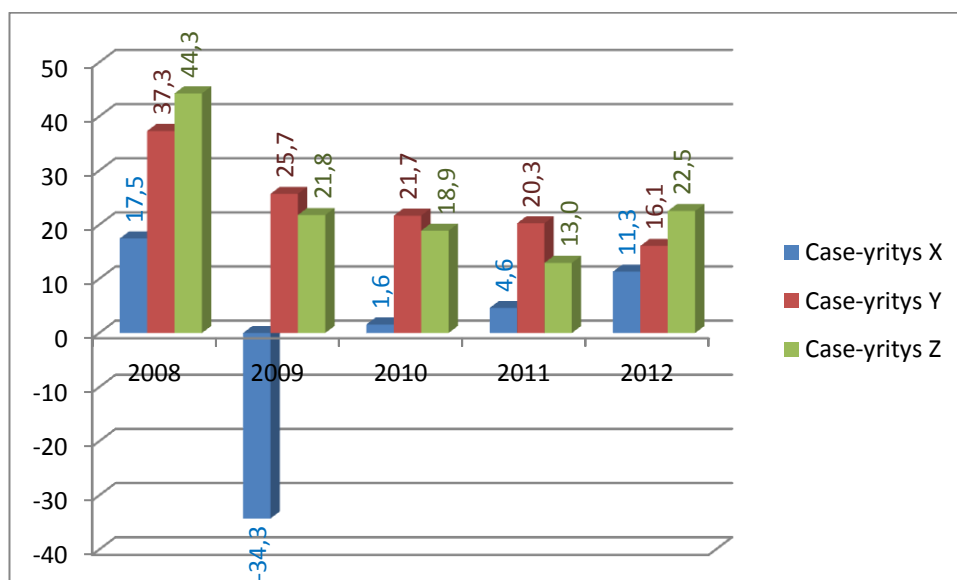

Kuvio 9. Case-yritysten ja toimialan sijoitetun pääoman tuotto-% 2008 – 2012.

Yritys Y:n sijoitetun pääoman tuotto lähti vuoden 2008 jälkeen laskuun. Vuonna 2010 tunnusluvun arvo oli kahdeksan prosenttia pienempi kuin 2008, mutta vuonna 2011 se nousi taas hieman. Laskua tapahtui taas vuonna 2012, mutta yrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentti pysyi kuitenkin korkeampana kuin toimialan mediaani. Yritys X:n sijoitetun pääoman tuotto laski vuonna 2009 reilusti negatiiviseksi ja vaikka kasvua onkin tapahtunut vuoden 2009 jälkeen, voidaan yrityksen kannattavuuden katsoa olevan hyvin heikolla tasolla.

Oman pääoman tuottoprosentti

Velkojat ovat aina tuoton ja pääoman suhteen omistajaa paremmassa asemassa, sillä heidän tarpeensa täytetään ensisijaisesti korkojen ja pääoman täydestä suuruudesta. Näin ollen omaan pääomaan ja sen tuottoon liittyy suurempi menetyksriski, jolloin sen tulee olla suurempi kuin sijoitetun pääoman tuoton. Ohjearvona tälle on annettu, että kun oman pääoman tuottoprosentti on yli 20 %, on se hyvä ja alle 10 %, se on huono. (Salmi 2012, 117.) Esimerkkiyrityksistä vain yritys Y:llä oli koko tarkastelujakson ajan korkeampi oman pääoman tuotto kuin sijoitetun pääoman tuotto (Kuvio 10).

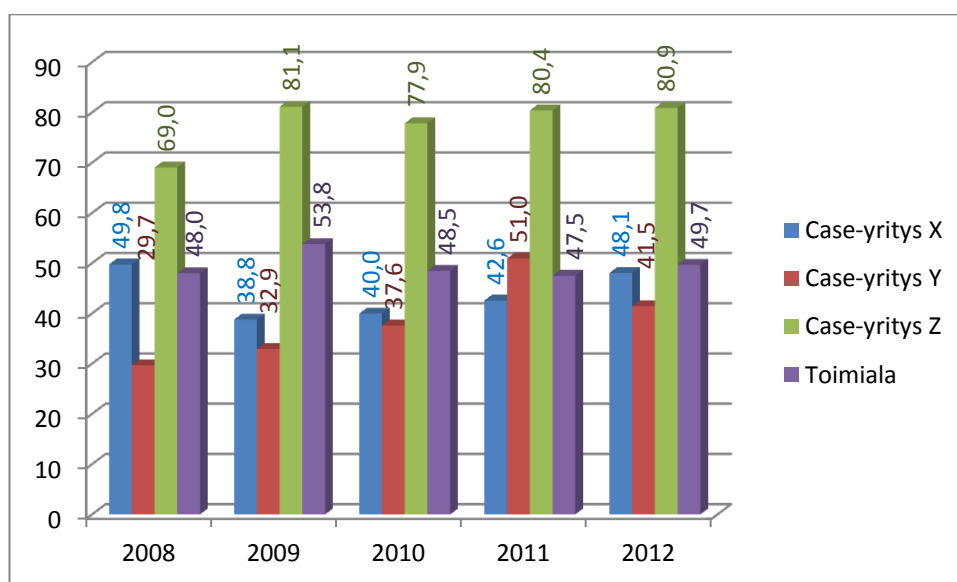
Kuvio 10. Case-yritysten oman pääoman tuotto-% 2008 – 2012.

Yritys X:n sijoitetun pääoman tuotto oli vuosina 2009 – 2010 suurempi kuin oman pääoman ja puolestaan yritys Z:lla sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli korkeampi koko tarkastelujakson. Vuosina 2009 – 2011 yritys X:n oman pääoman tuotto oli hyvin heikkoa, mutta vuonna 2012 se oli noussut jo tyydyttävälle tasolle. Suuntaa antavan ohjeellisen asteikon mukaan case-yritykset Y ja Z ylsivät useana vuonna hyvälle tasolle. Vuosina 2010 – 2011 yritys Z kävi tyydyttävällä tasolla, mutta paransi taas kannattavuuttaan vuonna 2012 kun taas yritys Y:n oman pääoman tuotto tipahti vasta vuonna 2012 tyydyttäväksi.

8.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Omavaraisuusaste

Yritystutkimusneuvottelukunta on antanut omavaraisuusasteelle ohjearvot, joiden mukaan yli 40 %:n omavaraisuusaste on hyvä. Tämän ohjearvon mukaan voidaan todeta heikon kannattavuuden omaavan yritys X:n olevan hyvällä tasolla vakavaraisuuden suhteen (Kuvio 11). Vuosina 2009 – 2010 on omavaraisuus ollut vain lievästi 40 %:n alapuolella, muuten yrityksen omavaraisuus on ollut hyvä ja nousemaan päin.

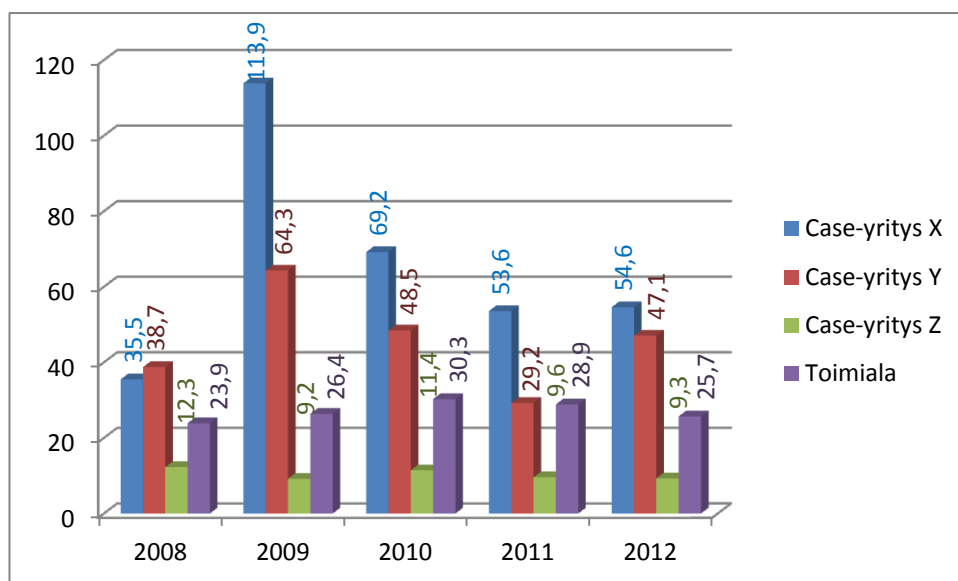

Kuvio 11. Case-yritysten ja toimialan omavaraisuusaste-% 2008 – 2012.

Case-yritys Y:n omavaraisuusaste on kasvustaan huolimatta pysynyt vuosina 2008 – 2010 tyydyttävänä ja vasta 2011 noussut ohjearvojen perusteella hyvälle tasolle. Vuonna 2012 arvo laski melkein 10 %, mutta tästäkin huolimatta omavaraisuuden voidaan katsoa olevan hyvä. Ainoa tarkasteltavista yrityksistä, joka pysyi jokaisena tarkasteluvuotena toimialan mediaania selkeästi parempana, oli yritys Z. Omavaraisuusasteen perusteella, yritys Z:n vakavaraisuus on erittäin hyvällä tasolla.

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus suhteuttaa vieraan pääoman liikevaihtoon. Vieraan pääoman velvoitteista selviämiseen tarvitaan siis hyvää liike tulosta. Ohjearvojen mukaan alle 40 prosentin suhteellinen velkaantuneisuus on hyvä ja yli 80 prosentin heikko. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 62.) Ainoastaan yritys Z:lla on jokaisena tarkasteluvuotena suhteellinen velkaantuneisuus hyvällä tasolla, eli yrityksen vieras pääoma ei ole ollut liian suuri suhteessa liikevaihtoon (Kuvio 12).

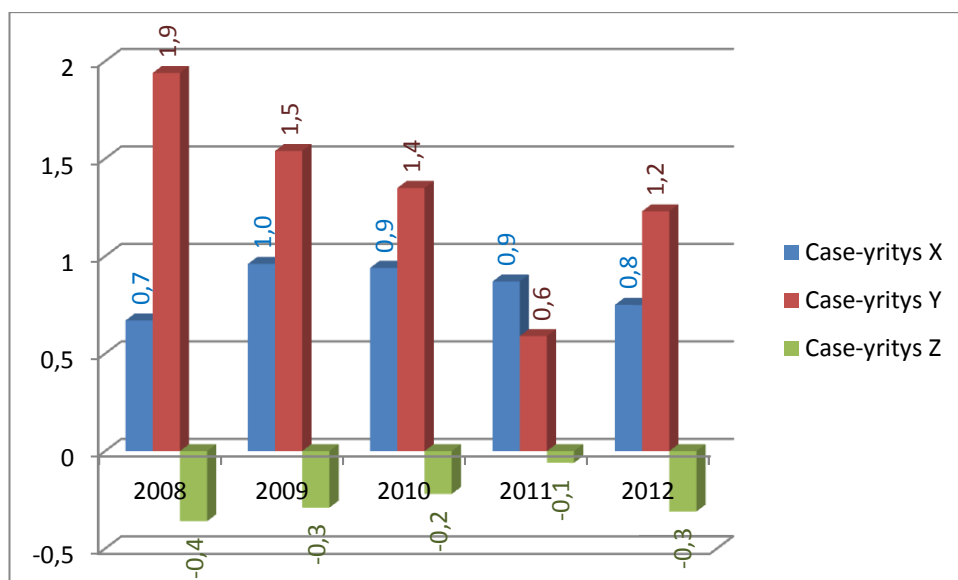
Kuvio 12. Case-yritysten ja toimialan suhteellinen velkaantuneisuus 2008 – 2012.

Yritys Y taas on seilannut tyydyttävän ja hyvän välillä. Vuosina 2008 ja 2011 sen suhteellinen velkaantuneisuus on ollut hyvä, mutta muina vuosina vain tyydyttävällä tasolla. Yritys X:llä tapahtui suurin muutos vuonna 2009, kun suhteellinen velkaan-

tuneisuus nousi hyvästä 35,5 %:sta erittäin heikkoon 113,9 %:iin. Tämän jälkeen arvo on parantunut, mutta jäänyt silti vain tyydyttävälle tasolle.

Gearing-luku

Gearing-luku mittaa yrityksen korollisen velan suhdetta omaan pääomaan. Yritystutkimusneuvottelukunnan mukaan arvo on hyvä, jos se jää alle yhden. Jos arvon negatiivisuus johtuu oman pääoman negatiivisuudesta, on arvo heikko. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 63.) Case-yritys X:n gearing-luku on jokaisena tarkasteluvuotena pysynyt hyvällä tasolla, eli yrityksellä ei ole ollut liikaa korollista vierasta pääomaa (Kuvio 13).

Kuvio 13. Case-yritysten gearing-luku 2008 – 2012.

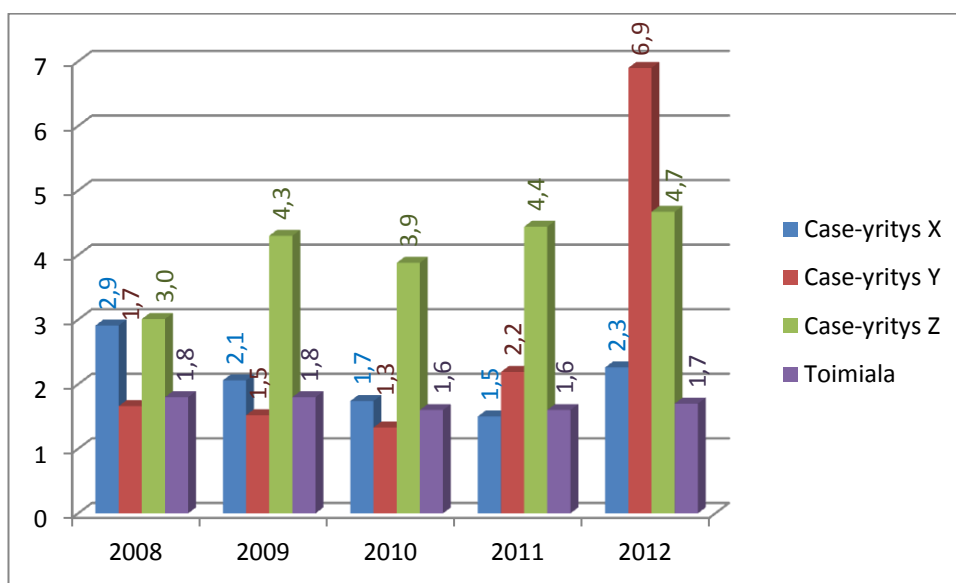
Yritys Y:llä puolestaan vain vuonna 2011 luku oli alle 1, muina vuosina 1,2 ja 1,9 välillä. Tästä voi siis todeta yritys Y:llä olevan liikaa korollista velkaa suhteessa omaan pääomaan. Case-yritys Z:lla puolestaan arvo on ollut joka vuosi negatiivinen. Arvon miinusmerkkisyys johtuu siitä, että yritys Z:n korolliset velat ovat olleet tilinpäätöspäivänä huomattavasti pienemmät kuin likvidit varat.

8.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Current ratio

Current ratio mittaa yrityksen mahdollisuuksia selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan pelkän vaihto- ja rahoitusomaisuuden avulla. Yritystutkimusneuvottelukunta on antanut ohjearvon, jonka mukaan current ratio on hyvä ollessaan yli 2. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 67.)

Case-yritys X:n current ratio oli vuosina 2008 – 2009 hyvällä tasolla, mutta laski tyydyttäväksi seuraavaksi kahdeksi vuodeksi (Kuvio 14). Vuonna 2012 yrityksen current ration arvo oli kuitenkin noussut takaisin hyvälle tasolle. Vuosina 2008 – 2010 oli myös yritys Y:n current ratio van tyydyttävä, mutta 2011 se nousi jo hyvälle tasolle ja vuonna 2012 arvo oli hypännyt 6,9:än. Tämä voimakas nousu johtui lyhytaikaisen vieraan pääoman supistumisesta sekä lyhytaikaisten saamisten kasvusta.

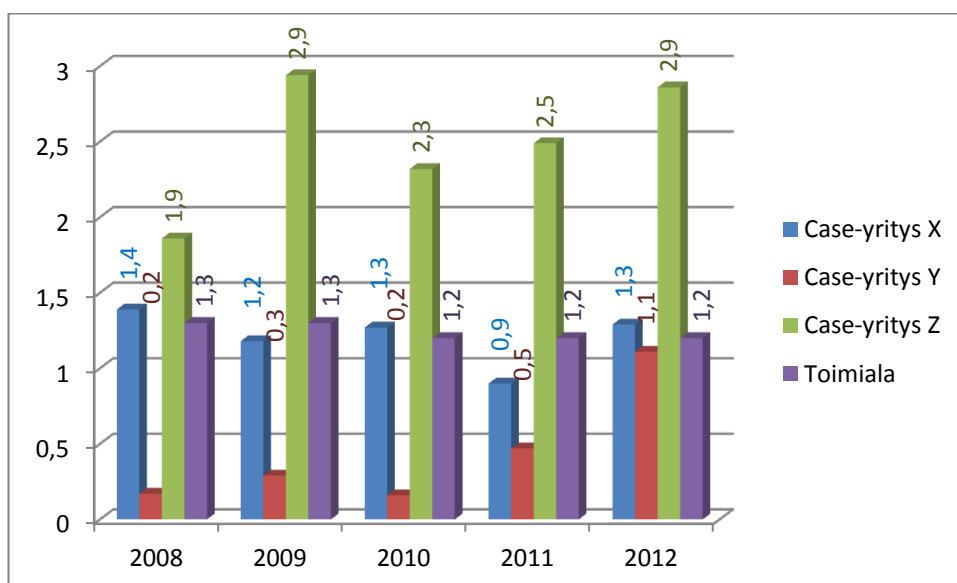

Kuvio 14. Case-yritysten ja toimialan current ratio 2008 – 2012.

Case-yritys Z oli ainoa, jonka current ratio oli koko tarkastelujakson tasaisen vahva. Esimerkiksi vuonna 2012 yritys Z olisi tunnusluvun perusteella pystynyt maksamaan rahoitus- ja vaihto-omaisuuden avulla lyhytaikaiset velat 4,7-kertaisesti. Toimialan mediaani oli tyydyttävä kaikkina tarkastelussa olevina vuosina.

Quick ratio

Quick ratio mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan pelkällä rahoitusomaisuudellaan. Yrityksen quick ratiota voidaan pitää hyvänä, jos sen arvo on yli 1 ja heikkona arvon ollessa alle 0,5. Case-yritys Z on tämänkin tunnusluvun suhteen vahvin, sillä koko tarkastelujakson ajan se on ollut 1,9 – 2,9 välillä (Kuvio 15).

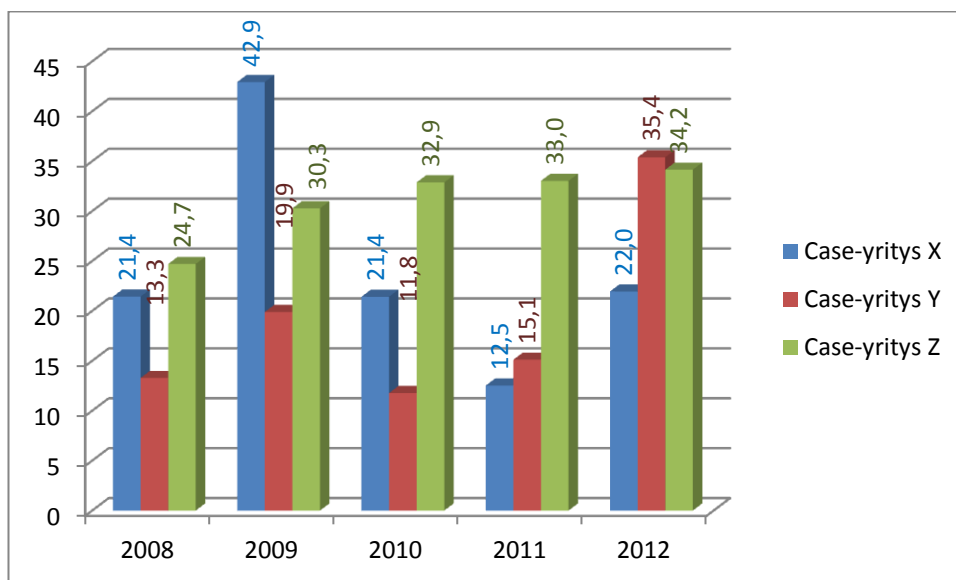
Kuvio 15. Case-yritysten ja toimialan quick ratio 2008 – 2012.

Yritys X:n quick ratio on myös pysynyt hyvällä tasolla lähes joka vuosi. Vain vuonna 2011 arvo oli tyydyttävällä tasolla rahoitusomaisuuden pienenemisen vuoksi. Heikoin quick ratio oli yritys Y:llä, jonka arvot olivat vuosina 2008 – 2011 0,17 ja 0,47:n välillä. Vuonna 2012 myös yritys Y:n quick ratio nousi hyvälle tasolle lyhytaikaisen vieraan pääoman puoliintuessa ja rahoitusomaisuuden kasvaessa.

Nettokäyttöpääomaprosentti

Nettokäyttöpääomaprosentti mittaa nettokäyttöpääoman suhteen yrityksen liikevaihtoon ja se kuvaa likviditeetin muutosta suhteessa liikevaihdon muutokseen, kun tarkasteluvuosia on useampi. (Niskanen & Niskanen 2003, 121.)

Case-yritys X:n nettokäyttöpääomaprosentti on vaihdellut paljon tarkastelujakson aikana (Kuvio 16). Vuonna 2009 tunnusluvun arvo oli jopa 42,9, johtuen yli yhdeksällä miljoonalla pienentyneestä liikevaihdosta vuoteen 2008 nähden. Vuonna 2011 nettokäyttöpääomaprosentti oli 12,5 %, jonka taustalla oli rahoitusomaisuuden pieneneminen ja liikevaihdon lievä kasvu.

Kuvio 16. Case-yritysten ja toimialan nettokäyttöpääoma-% 2008 – 2012.

Case-yritys Y:n nettokäyttöpääomaprosentti pysyi vuosina 2008 - 2011 alle 20%:ssa, mutta vuonna 2012 nousi 35,4 prosenttiin. Tämä nousu selittyy pitkälti lyhytaikaisen vieraan pääoman puoliintumisella sekä vaihto- ja rahoitusomaisuuden lähes kaksinkertaistumisella. Case-yritys Z:n nettokäyttöpääoma nousi yli viidellä prosentilla vuodesta 2008 vuoteen 2009. Yrityksen lyhytaikainen vieras pääoma pieneni 1,5 miljoonalla ja myös liikevaihto kutistui 27 miljoonasta 20 miljoonaan. Vuoden 2009 jälkeen nettokäyttöpääomaprosentti on jatkanut lievää nousuaan.

9 TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO

Case-yritys X

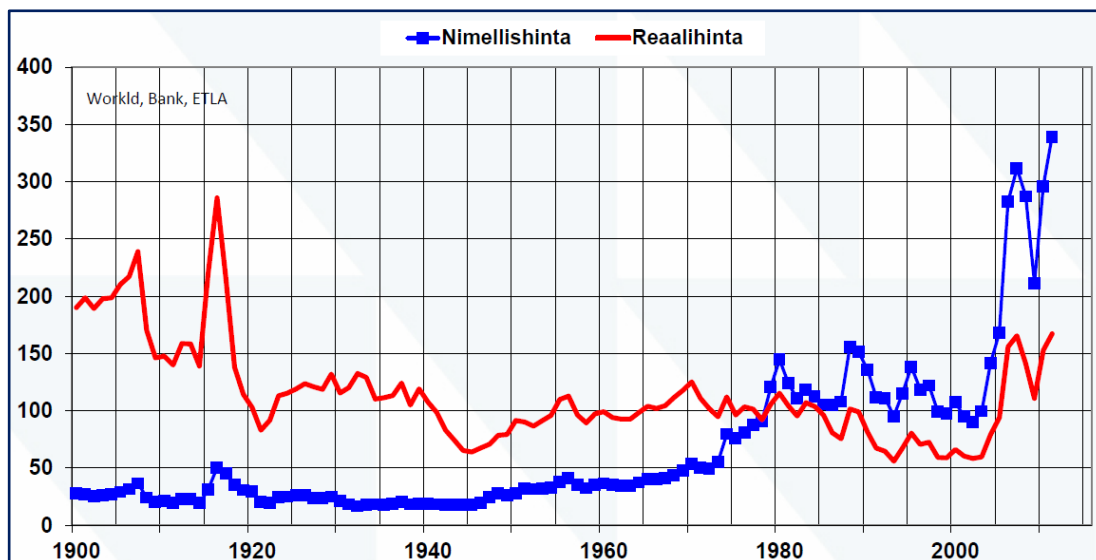
Case-yritys X:n kannattavuus on tarkastelujakson aikana ollut pääasiallisesti heikkoa lukuun ottamatta vuosia 2008 ja 2012, jolloin kannattavuus on ollut tyydyttävää (Taulukko 1). Vuonna 2008 tunnusluvut olivat vielä hyvällä tasolla toimialaan verrattuna, mutta ohjearvojen perusteella jäivät vain tyydyttäviksi. Vain kokonaispääoman tuotto-% ylsi ohjearvojen perusteella hyvälle tasolle vuonna 2008.

Taulukko 1. Case-yritys X:n kannattavuuden tunnusluvut.

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS X					
	2008	2009	2010	2011	2012
Liiketulos-%	8,4	-19,6	2,5	3,1	6,6
Nettotulos-%	5,8	-22,6	0,7	1,7	5,2
Kokonaispääoman tuotto-%	12,8	-11,3	2,6	3,8	7,1
Sijoitetun pääoman tuotto-%	14,7	-12,7	2,9	4,3	8,0
Oman pääoman tuotto-%	17,5	-34,3	1,6	4,6	11,3

Vuonna 2009 yritys X:n kannattavuuden tunnusluvut romahtivat reilusti negatiivisiksi johtuen pienentyneestä liikevaihdosta. Vaikka muutkin kulut olivat vähentyneet paljon, ei se riittänyt pitämään tunnuslukuja positiivisina. Muun muassa henkilöstökulut ovat pienentyneet, sillä yritys oli vähentänyt työvoimaa yli 20 henkilöllä ja lisäksi ulkopuolisia palveluita oli vähennetty yli 80 prosentilla. Toimialalla ovat kannattavuuden tunnusluvut myös selkeästi laskeneet vuonna 2009, joten talouskriisillä näyttäisi olevan selkeä vaikutus yritys X:n vuonna 2009 heikkoon kannattavuuteen.

Yritys X muiden esimerkkiyritysten ohella käyttää valmistukseen pääasiallisesti terästä, jonka hinta on moninkertaistunut 2000-luvulla, mutta viime vuosien aikana myös elänyt taloustilanteen mukaan (Kuvio 17). Vuonna 2009 myös teräksen hinta tipahti hetkellisesti, joten vaikka tuotannon määrä onkin vähentynyt, myös teräksen hinta on pienentänyt materiaalikulujen määrää.

Kuvio 17. Perusmetallien hintakehitys. (Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen www-sivut)

Vuodesta 2010 eteenpäin alkoi yritys X:n kannattavuus parantua pikkuhiljaa. Vaikka vieläkin yrityksellä on heikko kannattavuus kaikkien tarkastelussa olevien tunnuslukujen perusteella, päästiin kuitenkin jo positiiviselle puolelle. Liikevaihto lähti nou-suun ja olikin vuonna 2011 noussut vuodesta 2009 neljällä miljoonalla. Henkilöstö-kulut pysyivät samoissa vuoden 2009 kanssa, mutta ulkopuoliset palvelut olivat lähes kolminkertaistuneet vuoteen 2011 mennessä. Tämä voi johtua yrityksen epävarmuu-desta talouden tilan suhteen, sillä vaikka yrityksen myynti on lähtenyt taas kasvuun, ei ole uskallettu palkata omaa henkilökuntaa, vaan todennäköisesti käytetty vuokra-työvoimaa.

Vuonna 2012 yritys X:n liikevaihto on taas laskenut, mutta myös ulkopuolisia palve-luita ja henkilöstökuluja on supistettu siinä määrin, että tilikauden tulos on kuitenkin parempi kuin edeltäneenä kolmena vuotena. Yrityksen tulisi kasvattaa liikevaihtoaan kuitenkin lisäämättä henkilöstöä, jotta kannattavuutta saataisiin parannettua. Toinen keino kannattavuuden parantamiseksi olisi korottaa hintoja, mutta tässä on riskinä myynnin volyymin pieneneminen.

Case-yritys X:n vakavaraisuus näyttää tunnuslukujen perusteella jo huomattavasti paremmalta kuin kannattavuus (Taulukko 2). Vuonna 2008 vakavaraisuus on ollut Yritystutkimusneuvottelukunnan ohjearvojen mukaan hyvä, mutta vuonna 2009 ta-

pahtui heikentyminen myös tällä saralla. Omavaraisuus jäi vain tyydyttäväksi ja suhteellinen velkaantuneisuus nousi heikolle tasolle. Omavaraisuusasteen heikkeneminen johtuu oman pääoman pienenemisestä ja vieraan pääoman kasvusta. Suhteellisen velkaantuneisuuden kasvun taas selittää vieraan pääoman kasvanut määrä suhteessa pienentyneeseen liikevaihtoon.

Taulukko 2. Case-yritys X:n vakavaraisuuden tunnusluvut.

VAKAVARAISUUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS X					
	2008	2009	2010	2011	2012
Omavaraisuusaste (%)	49,76	38,78	39,98	42,57	48,05
Suhteellinen velkaantuneisuus	35,49	113,85	69,18	53,58	54,6
Gearing-luku	0,67	0,96	0,94	0,87	0,75

Vuonna 2010 alkoi parannusta tapahtua vakavaraisuuden suhteen, vaikka vieläkin jäätiin vain tyydyttävälle tasolle omavaraisuuden ja suhteellisen velkaantuneisuuden osalta. Omaa pääomaa ei vielä oltu saatu kasvatettua, mutta vieras pääoma on alkanut hieman pienentyä. Koska liikevaihto alkoi vuonna 2010 taas nousta, myös suhteellinen velkaantuneisuuskin lähti laskuun.

Vuodesta 2011 lähtien vakavaraisuus on omavaraisuusasteen perusteella noussut jo hyvälle tasolle, mutta suhteellinen velkaantuneisuus pysyy edelleen tyydyttävänä. Vierasta pääomaa tulisi vielä jonkin verran vähentää, että voitaisiin sanoa yritys X:n vakavaraisuuden olevan kaikin puolin hyvä. Korollisia lyhytaikaisia velkoja yritys on saanut huomattavasti vähennettyä, mutta lainat rahoituslaitoksille ovat kasvusuunnassa. Gearing-luku on koko tarkastelujakson pysynyt hyvänä kun se on jäänyt alle yhden.

Maksuvalmius yritys X:llä on ohjearvojen perusteella ollut vuosia 2010 ja 2011 lukuun ottamatta hyvä (Taulukko 3). Toimialan mediaaniin verrattuna yritys X:n current ratio ja quick ratio ovat olleet hyviä. Vaikka vuosina 2010 ja 2011 tunnusluvut olivat ohjearvojen perusteella tyydyttäviä, olivat ne silti toimialan mediaanin tasolla ja muina vuosina jonkin verran parempiakin kuin toimialan mediaani.

Taulukko 3. Yritys X:n maksuvalmiuden tunnusluvut.

MAKSUVALMIUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS X					
	2008	2009	2010	2011	2012
Current ratio	2,91	2,06	1,74	1,5	2,26
Quick ratio	1,39	1,18	1,27	0,9	1,29
Nettokäyttöpääoma- %	21,43	42,93	21,42	12,52	21,95

Vaikka vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus ovatkin vähentyneet vuodesta 2008 vuoteen 2012, on myös lyhytaikaista vierasta pääomaa saatu pienennettyä, joka mahdollistaa maksuvalmiuden tunnuslukujen hyvän tason. Vuosina 2010 ja 2011 current ration ollessa tyydyttävä, johtuu se vaihto- ja rahoitusomaisuuden vähentymisestä suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Vuonna 2010 quick ratio oli kuitenkin ohjearvojen perusteella hyvä, current ration ollessa vain tyydyttävä. Se selittyy sillä, toisin kuin current ratiassa, quick ratiassa ei huomioida ollenkaan vaihto-omaisuutta, joka vuonna 2010 oli pienempi kuin muina tarkasteluvuosina. Näin ollen kasvanut rahoitusomaisuus suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan pitää yrityksen X:n quick ration hyvällä tasolla. Myös maksuvalmiuden tunnusluvuista voi päätellä taloustilanteen vaikuttaneen yrityksen X:n taloudelliseen tilaan vuonna 2009 kasvaneen vieraan pääoman perusteella.

Nettokäyttöpääomaprocentin kasvu vuonna 2009 johtuu lähinnä liikevaihdon pienenemisestä. Seuraavien vuosien lasku aiheutui vaihto- ja rahoitusomaisuuden vähentymisestä suhteessa liikevaihdon kasvuun. Vuonna 2012 nettokäyttöpääomaprocentin kasvu johtuu niin lyhytaikaisen vieraan pääoman kuin liikevaihdonkin pienenemisestä. Nettokäyttöpääomaprocentin perusteella yrityksen likviditeetti on hyvällä tasolla, sillä mitä suurempi nettokäyttöpääoma on, sitä parempi on yrityksen maksuvalmius.

Case-yritys Y

Yritys Y:n kannattavuus on tunnuslukujen perusteella ollut hyvän ja tyydyttävän rajoilla (Taulukko 4). Vuonna 2008 kaikki tunnusluvut olivat hyvällä tasolla, mutta vuonna 2012 ne olivat pudonneet vain tyydyttäväiksi. Liiketulosprosentti on ollut koko tarkastelujakson laskussa ja tähän on syynä kasvaneet kulut. Vuonna 2009 liike-

vaihto väheni melkein seitsemällä miljoonalla vuoden takaisesta, mutta myös aine- ja tarvikekäyttö sekä liiketoiminnan muut kulut supistuivat. Vaikka näyttäisi taloustilanteen vaikuttaneen myös yritys Y:n liiketoimintaan, niin silti henkilöstökulut ovat hieman kasvaneet ja ulkopuoliset palvelut ovat yli kolminkertaistuneet.

Taulukko 4. Case-yritys Y:n kannattavuuden tunnusluvut.

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS Y					
	2008	2009	2010	2011	2012
Liiketulos-%	10,1	10,0	8,2	8,6	6,7
Nettotulos-%	6,1	8,1	6,3	6,2	5,3
Kokonaispääoman tuotto-%	18,4	11,2	10,9	15,6	9,2
Sijoitetun pääoman tuotto-%	20,8	13,1	12,4	19,0	10,0
Oman pääoman tuotto-%	37,3	25,7	21,7	20,3	16,1

Vuodesta 2010 liikevaihto lähti taas kasvuun, mutta liiketulos jäi suhteessa pieneksi kasvavien kulujen takia. Henkilöstökulut ja ulkopuoliset palvelut jatkoivat kasvuaan ja vuonna 2011 ulkopuoliset palvelut olivatkin melkein kymmenkertaistuneet vuodesta 2008. Liikevaihto oli vuonna 2012 melkein samalla tasolla kuin vuonna 2008, mutta kasvaneiden kustannusten vuoksi liiketulos jäi huonommaksi kuin edeltäneinä kahtena tilikautena. Yrityksen tulisi vähentää huomattavasti kuluja, jotta kannattavuus saataisiin nostettua vuoden 2008 tasolle.

Kokonaispääoman tuottoprosentti on koko tarkastelujakson ollut ohjearvojen perusteella hyvällä tasolla lukuun ottamatta vuotta 2012. Tämä lasku johtuu kokonaispääoman suuruudesta suhteessa nettotulokseen. Myös muut pääoman tuottoprosentit ovat vaihdelleet tarkastelujakson aikana ja heikentyneet vuoteen 2012. Vaikka yritys Y:llä on ollut laskua vuoteen 2012 jokaisen tunnusluvun kohdalla, voidaan silti sanoa, että sillä menee kuitenkin ihan hyvin verrattuna toimialan mediaanilukuihin.

Yritys Y:n vakavaraisuus on ollut myös vaihtelevaa (Taulukko 5). Vuodesta 2008 vuoteen 2010 omavaraisuusaste on ollut pelkästään tyydyttävä johtuen oman pääoman vähäisestä määrästä suhteessa koko pääomaan. Vuonna 2011 oma pääoma oli

jo suurempi kuin vieras pääoma, mutta 2012 rahoituslaitoksilta otettu laina oli kasvanut yli neljällä miljoonalla, joka taas pienensi omavaraisuusastetta.

Taulukko 5. Case-yritys Y:n vakavaraisuuden tunnusluvut.

VAKAVARAISUUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS Y					
	2008	2009	2010	2011	2012
Omavaraisuusaste (%)	29,69	32,93	37,6	50,95	41,45
Suhteellinen velkaantuneisuus	38,73	64,3	48,45	29,23	47,08
Gearing-luku	1,94	1,54	1,35	0,59	1,23

Suhteellinen velkaantuneisuus on myös lähes joka vuosi ollut vain tyydyttävällä tasolla. Vuonna 2009 se on ollut korkeimmillaan johtuen taseen veloista suhteessa pienen liikevaihtoon. Gearing-luvun katsotaan olevan hyvä kun se on alle 1. Yritys Y on saavuttanut hyvän tason vain vuonna 2011, jolloin korollinen vieras pääoma on ollut tarkastelujakson alhaisin. Muina vuosina korollinen vieras pääoma on ollut suurempi kuin oma pääoma. Yritys Y:n vakavaraisuuden voidaan näiden tunnuslukujen perusteella katsoa olevan vain tyydyttävä. Sen tulisi vähentää vierasta pääomaa huomattavasti, jotta pääsisi hyvälle tasolle.

Yritys Y:n maksuvalmius on ollut tarkastelujakson aikana ailahtelevaa (Taulukko 6). Vasta vuonna 2012 tunnuslukujen perusteella voidaan yksimielisesti sanoa maksuvalmiuden olevan hyvä, ennen sitä se on ollut vain tyydyttävä ja quick ration perusteella jopa heikko. Current ratio saavutti hyvän tason jo vuonna 2011, kun yritys oli saanut pienennettyä lyhytaikaisen vieraan pääoman määrää ja kasvatettua hieman rahoitusomaisuuttaan. Vuonna 2012 vaihto- ja rahoitusomaisuuden määrä oli kasvanut melkein kolmella miljoonalla edelliseen vuoteen nähden ja lyhytaikainen vieras pääoma oli puoliintunut vuodesta 2011, joten maksuvalmius oli erittäin hyvällä tasolla tilinpäätöshetkellä.

Taulukko 6. Case-yritys Y:n maksuvalmiuden tunnusluvut.

MAKSUVALMIUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS Y					
	2008	2009	2010	2011	2012
Current ratio	1,66	1,52	1,33	2,19	6,9
Quick ratio	0,17	0,29	0,16	0,47	1,11
Nettokäyttöpääoma- %	13,28	19,89	11,77	15,11	35,39

Quick ration heikot arvot verrattuna current ratioon johtuvat siitä, että quick ratioissa ei huomioida ollenkaan vaihto-omaisuuden määrää ja näin ollen pelkkä rahoitusomaisuus on liian pieni suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Yrityksen lyhytaikainen vieras pääoma väheni vuonna 2011 yli puolella ja quick ratio hieman parani jääden silti juuri ja juuri heikoksi. Vuonna 2012 lyhytaikainen vieras pääoma puolittui vielä vuodesta 2011 ja rahoitusomaisuuskin kasvoi, jolloin tunnusluku vihdoin saavutti ohjearvojen perusteella hyvän tason.

Nettokäyttöpääomaprocentin laskemiseen käytetään vaihto- ja rahoitusomaisuutta, lyhytaikaista vierasta pääomaa sekä liikevaihtoa. Vuonna 2009 kyseinen tunnusluku oli kasvanut edellisestä vuodesta hieman johtuen liikevaihdon reilusta kutistumisesta. Vuonna 2010 vaihto- ja rahoitusomaisuus kasvoivat hieman, mutta myös lyhytaikaiset velat kasvoivat, joka aiheutti tunnusluvun arvon laskun edellisestä vuodesta. Vuonna 2012 liikevaihto oli jo melkein samalla tasolla kuin vuonna 2008 ja vaihto- sekä rahoitusomaisuuskin olivat paremmalla tasolla kuin muina tarkastelussa olevina vuosina. Myös lyhytaikaista vierasta pääomaa oli saatu vähennettyä, jonka johdosta myös nettokäyttöpääomaprocentti oli kasvanut.

Yritys Y:n maksuvalmius on ohjearvojen mukaan ollut lukuun ottamatta vuotta 2012 heikolla tai tyydyttävällä tasolla. Kun vaihto-omaisuus jätetään huomioimatta, on yrityksen rahoituksen riittävyys hyvin heikoilla kantimilla ja verrattaessa toimialansa mediaaneihin, ovat vuodet 2008 – 2011 olleet jopa huolestuttavalla tasolla. Lyhytaikaisen vieraan pääoman pienentyminen vuonna 2012 nosti yritys Y:n kuitenkin hyvälle tasolle maksuvalmiuden suhteen, mutta samana vuonna kasvoi pitkäaikainen vieras pääoma joka taas huononsi yrityksen vakavaraisuutta.

Case-yritys Z

Yritys Z:n kannattavuus on koko tarkastelujakson ajan ollut hyvä, lukuun ottamatta vuotta 2011, jolloin kannattavuuden tunnusluvut tipahtivat osittain jopa tyydyttävälle tasolle (Taulukko 7). Vuosi 2008 oli tarkastelussa olevista vuosista yritys Z:lle selvästi paras. Sen liikevaihto oli yli 27 miljoonaa ja tilikauden tulokseksikin jäi yli kolme miljoonaa euroa. Vuonna 2009 kuitenkin myös yritys Z:n liikevaihto laski huomattavasti edellisestä vuodesta ja näin ollen myös kannattavuuden tunnusluvut huononivat pysyen kuitenkin vielä hyvällä tasolla.

Taulukko 7. Case-yritys Z:n kannattavuuden tunnusluvut.

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS Z					
	2008	2009	2010	2011	2012
Liiketulos-%	17,2	11,5	10,20	7,0	11,5
Nettotulos-%	12,9	8,6	7,6	5,2	8,9
Kokonaispääoman tuotto-%	41,6	24,5	20,4	14,2	24,3
Sijoitetun pääoman tuotto-%	60,3	30,2	26,1	17,7	30,0
Oman pääoman tuotto-%	44,3	21,8	18,9	13,0	22,5

Liiketulosprosentin lasku vuonna 2009 johtuu suurimmalta osin liikevaihdon reilusta vähenemisestä. Vaikka myös muut kulut ovat supistuneet edelliseen vuoteen nähden, ovat ne silti liian suuret suhteessa liiketoiminnan tuottoihin. Muun muassa henkilöstöä on kulujen perusteella vähennetty ja myös ulkopuoliset palvelut ovat pienentyneet yli 90 %:lla. Seuraavina vuosina liikevaihto lähti taas tasaiseen kasvuun, mutta myös ulkopuoliset palvelut jopa 40-kertaistuivat vuoteen 2009 verrattuna ja myös aine- ja tarvikekulut kasvoivat usealla miljoonalla. Vuonna 2011 kulut olivat kasvaneet liikaa suhteessa liikevaihtoon, joka tiputti yrityksen liiketulosprosentin ohjearvojen perusteella tyydyttävälle tasolle. Vuonna 2012 liikevaihto oli kasvanut yli kolmella miljoonalla, mutta kulut olivat pysytelleet lähes samalla tasolla kuin edellisellä vuonna, joten niin liiketulos- kuin nettotulosprosenttiakin saatiin nostettua.

Myös pääomien tuottoprosentit ovat laskeneet paljon, mutta toisaalta pysyneet silti ohjearvojen perusteella hyvällä tasolla ja toimialansa mediaaniin verrattuna yritys Z

on hyvinkin vahvassa asemassa kannattavuuden suhteen. Nettotulos puoliintui vuodesta 2008 vuoteen 2009, joka aiheutti kokonaispääoman tuoton huomattavan laskun. Nettotulos jatkoi laskuaan vuoteen 2011 kun taas kokonaispääoma kasvoi vuodesta 2009 ja näin ollen myös kokonaispääoman tuottoprosentti laski entisestään. Vuonna 2012 nettotulos kaksinkertaistui edelliseen vuoteen nähden, joten myös pääoman tuotot kasvoivat.

Yritys Z:n vakavaraisuus näyttää tunnuslukujen valossa erittäin hyvältä (Taulukko 8). Kun omavaraisuuden ohjearvojen mukaan tulisi olla yli 40 % ollakseen hyvä, yritys Z:lla se on huonoimmillaankin 69 %. Suhteellinen velkaantuneisuus puolestaan on hyvä jos se on alle 40 %, mutta yritys Z:lla tämäkin on korkeimmillaan 12 %. Kun yrityksen kannattavuus huononi vuonna 2009, vakavaraisuus puolestaan parani.

Taulukko 8. Case-yritys Z:n vakavaraisuuden tunnusluvut.

VAKAVARAISUUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS Z					
	2008	2009	2010	2011	2012
Omavaraisuusaste (%)	69,04	81,14	77,85	80,42	80,91
Suhteellinen velkaantuneisuus	12,27	9,18	11,43	9,59	9,3
Gearing-luku	-0,36	-0,29	-0,22	-0,06	-0,31

Omavaraisuusasteen nousu vuonna 2009 selittyy ostovelkojen ja muiden korottomien lyhytaikaisten velkojen vähentymisellä. Toisaalta leasingvastuukannan puuttuminen oikaistusta taseesta vaikuttaa hieman prosenttien kasvuun, eikä näin ollen tunnusluku ole täysin luotettava. Vuonna 2010 vieraan pääoman osuus kasvoi sen verran, että omavaraisuusastekin hieman laski, mutta seuraavana vuonna se nousi taas 80 %:iin ja pysytteli siellä vuoteen 2012.

Myös suhteellinen velkaantuneisuus pieneni vuonna 2009 vaikka liikevaihto laski yli seitsemällä miljoonalla. Tähän on niin ikään syynä vieraan pääoman väheneminen sekä leasingvastuukannan puuttuminen oikaistusta taseesta. Vuonna 2010 vieras pääoma lisääntyi suhteessa enemmän kuin liikevaihto, joten suhteellinen velkaantuneisuus

suuskin kasvoi hieman, mutta seuraavina vuosina liikevaihdon nousun myötä myös suhteellinen velkaantuneisuus jatkoi laskuaan.

Yritys Z:n gearing-luku on koko tarkastelujakson negatiivinen, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että yritys on nettovelaton. Kaiken kaikkiaan yritys Z:n vakavaraisuus on erittäin hyvällä pohjalla. Korollista vierasta pääomaa ei ole ja vierasta pääomaa muutenkin vähän suhteessa omaan pääomaan.

Yritys Z:n maksuvalmius on myös ollut tasaisen hyvällä tasolla koko tarkastelujakson ajan (Taulukko 9). Current ratio nousi hieman vuonna 2009, joka selittyy lyhytaikaisen vieraan pääoman vähenemisellä. Vuonna 2010 lyhytaikainen vieras pääoma taas hieman kasvoi, mutta myös vaihto- ja rahoitusomaisuus alkoivat kasvaa suhteessa enemmän, jonka johdosta vuodesta 2011 alkanut kasvu jatkui vuoteen 2012.

Taulukko 9. Case-yritys Z:n maksuvalmiuden tunnusluvut.

MAKSUVALMIUDEN TUNNUSLUVUT CASE-YRITYS Z					
	2008	2009	2010	2011	2012
Current ratio	3,01	4,3	3,88	4,44	4,67
Quick ratio	1,86	2,94	2,32	2,49	2,86
Nettokäyttöpääoma-%	24,7	30,28	32,88	33,03	34,15

Vaikka quick ratio oli alimmillaan vuonna 2008, oli se silti ohjearvojen perusteella hyvällä tasolla. Vuonna 2008 yrityksellä oli lyhytaikaista vierasta pääomaa jonkin verran enemmän kuin muina tarkasteluvuosina, ja sen vähenemisen myötä myös quick ratio lähti kasvuun. Nettokäyttöpääomaprocentti nousi tarkastelujakson aikana lähes 10 %. Suurin nousu tapahtui vuonna 2009, jolloin lyhytaikainen vieras pääoma ja liikevaihto vähenivät. Tämän jälkeen vaikka liikevaihto onkin lähtenyt kasvuun, on myös vaihto- ja rahoitusomaisuus kasvaneet siinä määrin, että nettokäyttöpääomaprocentti jatkaa lievää kasvuaan.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli tehdä tilinpäätösanalyysit kolmesta case-yrityksestä ja tunnuslukujen pohjalta selvittää niiden taloudelliset tilat. Näitä tunnuslukuja oli tarkoitus verrata toisiinsa sekä toimialan mediaanilukuihin ja selvittää yritysten taloudelliset tilat ja asemat toimialaansa nähden. Tavoitteena oli myös tarkastella viime vuosien taloustilanteen vaikutusta esimerkkiyrityksiin. Vuosien 2008 – 2012 tilinpäätösaineistot ostettiin patentti- ja rekisterihallituksen Virre-tietopalvelusta ja näiden aineistojen pohjalta tehtiin tuloslaskelman ja taseen oikaisut sekä laskettiin tunnusluvut.

Case-yritykset valittiin erisuuruisten liikevaihtojen perusteella samalta toimialalta. Liikevaihdoltaan suurimman, case-yritys Z:n kannattavuus, vakavaraisuus sekä maksuvalmius olivat koko tarkastelujakson pysyneet hyvällä tasolla. Selvästi oli kuitenkin huomattavissa, että vuonna 2008 alkanut talouskriisi oli vaikuttanut yrityksen taloudelliseen tilaan, sillä juuri vuonna 2009 kannattavuuden tunnusluvut olivat laskeneet reilusti. Vasta vuonna 2012 yritys Z on saanut kannattavuuden nousemaan. Yrityksen vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen taloustilanteella ei näyttänyt olleen vaikutusta.

Taloustilanne vaikutti tilinpäätösanalyysin perusteella selkeästi eniten liikevaihdoltaan pienimpään case-yritys X:än. Vuonna 2009 kaikki kannattavuuden tunnusluvut painuivat negatiivisiksi romahtaneen liikevaihdon ja tästä seuranneen tilikauden tappion myötä. Tämän jälkeen yritys X nosti vuosittain tulostaan ja saikin kannattavuutensa heikolta tasolta tyydyttäväksi vuoteen 2012. Myös vakavaraisuus heikkeni vuonna 2009, kun vieraan pääoman määrä kasvoi lähes miljoonalla ja oma pääoma pieneni yli miljoonalla. Vieraan pääoman määrää saatiin kuitenkin vähennettyä huomattavasti muutaman vuoden sisällä ja omavaraisuusaste sekä nettovelkaantumisaste saatiinkin nostettua hyvälle tasolle, vain suhteellinen velkaantuneisuus jäi tyydyttäväksi. Maksuvalmius yrityksellä on ollut lähes koko tarkastelujakson hyvä.

Myös case-yritys Y:n liikevaihto romahti vuonna 2009, mutta kannattavuuden tunnusluvuissa ei tapahtunut niin suurta laskua kuin muilla case-yrityksillä. Kun muut

yrietykset ovat vuonna 2012 parantaneet kannattavuuttaan, on yritys Y:n kannattavuus heikentynyt. Yrityksen liikevaihto oli noussut lähes samalle tasolle mitä se oli vuonna 2008, mutta kulut olivat kasvaneet siinä määrin, että nettotulos jäi vuonna 2012 suhteessa muita vuosia huonommaksi. Yritys Y:n vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat olleet lähinnä tyydyttävällä tasolla.

Toimialaansa nähden ainoastaan yritys Z:lla on mennyt erittäin hyvin. Kannattavuuden suhteen ainoastaan yritys X:n tunnusluvut olivat vuosina 2009 – 2011 huonompia kuin saatavissa olleet toimialan mediaanit, mutta vuonna 2012 yritys oli jo noussut niiden tasolle. Vakavaraisuuden osalta yritys Y ja yritys X olivat useana vuonna selvästi heikompia kuin toimialan mediaani. Yritys Y:n maksuvalmius oli monena vuonna jonkin verran heikompi kuin toimialalla, kun taas yritys X pysytteli aika samalla tasolla toimialan mediaanien kanssa.

Opinnäytetyössä selvitettiin tilinpäätösanalyysiä hyväksikäyttäen case-yritysten taloudelliset tilat toisiinsa sekä toimialaansa nähden ja tämän lisäksi selvitettiin talouskriisin vaikuttaneen jokaiseen käsiteltävään yritykseen, joten tutkimukselle asetettujen tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen hyvin. Toimialavertailua hieman heikensi se, ettei kaikkia tunnuslukuja ollut toimialalta saatavissa, mutta ne jotka olivat, riittivät hyvin selvittämään case-yritysten tilannetta toimialaansa nähden. Koska yritys Z:lta puuttuivat vuosien 2009 ja 2010 rahoitusleasingtiedot, vaikutti se muutaman tunnusluvun luotettavuuteen. Muuten tutkimuksen tulosten voidaan sanoa olevan melko luotettavia ja näin ollen tutkimusta voi hyödyntää myöhemmin vastaavien tilinpäätösanalyysien teossa.

Ajanjakso oli riittävän pitkä kuvaamaan case-yritysten taloudellisen tilan kehitystä talouskriisin jälkeen, mutta koska maailmantalous ei ole vielä kukaan toipunut entiselleen, olisi mielenkiintoista nähdä, että jatkuuko yritysten kehitys samaan malliin seuraavinkin vuosina huolimatta muun muassa Venäjän viennin laskusta vuodesta 2013 eteenpäin.

LÄHTEET

Committee for Corporate Analysis. 2000. A Guide to the Analysis of Financial Statements of Finnish Companies. Helsinki: Gaudeamus.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos. 2012. Metallisten raaka-aineiden maailmanmarkkinat ja metallien hintakehitys. Viitattu 27.1.2015.
<http://tech.teknologiateollisuus.fi/file/13729/Suni.pdf.html>

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7.uud.p. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hiilamo, H., Kangas, O., Manderbacka, K., Mattila-Wiro, P., Niemelä, M. & Vuorenkoski, L. 2010. Hyvinvoinnin turvaamisen rajat: Näköaloja talouskriisiin ja hyvinvointivaltion kehitykseen Suomessa. Helsinki: Kelan tutkimusosasto. Viitattu 5.11.2014.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/17612/Hyvinvoinnin_turvaamisen_rajat.pdf?sequence=1

Holmström, B., Korkman, S. & Pohjola, M. 2014. Suomen talouskriisin luonne ja kasvun edellytykset. Viitattu 5.11.2014.
<http://vnk.fi/hankkeet/talousneuvosto/julkaisut/holmstrom-korkman-pohjola-25022014/fi.pdf>

Kallunki, J-P. & Kytönen, E. 2002. Uusi tilinpäätösanalyysi. 3.uud.p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Kallunki, J-P., Lantto, A-M. & Sahlström, P. 2008. Tilinpäätösanalyysi IFRS-maailmassa. Helsinki. Talentum Media Oy.

Kinnunen, J., Leppiniemi, J., Puttonen, V. & Virtanen, K. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Leppiniemi, J. 2014. Tilinpäätäjän käsikirja. 2.uud.p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 8.uud.p. Helsinki : Sanoma Pro Oy.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2010. Pieni kirjanpitovelvollinen: kirjanpito ja tilinpäätös. Helsinki: WSOYpro. Viitattu 7.10.2014.
<http://verkkokirjahylly.talentum.fi/lillukka.samk.fi/teos/CABBXXBTAFBCI#kohta:4>

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. Juva: WSOY

Melville, A. 2008. International Financial Reporting: A Practical Guide. Harlow: Pearson Education Limited.

Metalliliitto 2012. Metallin toimialakatsaus syksy 2012. Viitattu 20.11.2014.
<https://www.metalliliitto.fi>

Metalliliitto 2013. Metallin toimialakatsaus 2013. Viitattu 20.11.2014.
<http://www.metalliliitto.fi>

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp Ky.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Opetushallitus. 2010. Esine elää: Metallit. Viitattu 18.11.2014.
http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/esine_elaa/metallit/historiaa.html

Pohjola, M. 2010. Taloustieteen oppikirja. Helsinki: WSOYpro Oy.

Sacklén, J. & Uusitalo, T. 2008. Markkinasuunnitelman laatiminen metalliteollisuuden pienyritykselle. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.11.2014. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200812114384>

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo?. Porvoo: Bookwell Oy.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Suomalais-Venäläinen kauppakamari. 2014. Venäjän kaupan barometri, syksy 2014: Läsnaolo Venäjän markkinoilla koetaan tärkeäksi. Viitattu 12.2.2015.
<http://www.svkk.fi>

Tilastokeskus. 2013. Laatuseloste: Kulttuurin satelliittitilinpito. Viitattu 5.11.2014.
http://www.stat.fi/til/klts/2011/klts_2011_2013-11-20_laa_001_fi.html

Valtioneuvoston kanslia. 2011. Finanssikriisin reaalitaloudelliset vaikutukset Suomessa: alustava kokonaisarvio. Viitattu 5.11.2014.
<http://vnk.fi>

Vilkkumaa, M. 2011. Kansantaloutta kansalaisille. Helsinki: Suomen yrityskirjat Oy.

Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Weetman, P. 2013. Financial Accounting: An Introduction. 6.uud.p. Harlow: Pearson Education Limited.

Yritystutkimusneuvottelukunta. 2005. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus.

LIITE 1

CASE-YRITYS X

TULOSLASKELMA

	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010	1.1.2009 - 31.12.2009	1.1.2008 - 31.12.2008
LIIKEVAIHTO	7891259,6	9407436,03	8090691,06	5330966,27	14881510,9
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	132645,15	170671,62	-585285,84	-396373,08	972795
Valmistus omaan käyttöön				17428,5	
Liiketoiminnan muut tuotot	832508,2	508843,44	497391,82	498721,71	854255,72
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-2188873	-3067085	-2002913,9	-998084,47	-3840243,3
Varastojen muutos	-197779,6	126087,87	-210308,82	-233249,35	-306039
Ulkopuoliset palvelut	-1446970	-1916626	-1146576,3	-700053,91	-4538606
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2695431	-2982311,7	-2711221	-2738706,1	-4078329,8
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-462736,2	-513648,11	-455101,3	-455378,22	-652713,88
Muut henkilösivukulut	-259244,7	-307506,97	-247971,97	-266605,32	-463460,63
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-245199,1	-244093,04	-250871,06	-512151,56	-494986,69
Liiketoiminnan muut kulut	-786689,1	-876083,48	-766631,46	-690524,09	-1017592
LIIKETOIMINNAN TULOS	573489,9	305684,65	211201,2	-1144009,6	1316590,37
Rahoitustuotot ja -kulut					
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	13090,4	12855,4	11331,46	9183	13931,4
Muut korko- ja rahoitustuotot	2281,63	12220	15807,24	13261,03	11455,88
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-136565,60	-157098,93	-177861,7	-196046,41	-206858,65
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	452296,33	173661,12	60478,2	-1256424,5	1135119
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot		2229,5	279,05	30593,74	
Satunnaiset kulut					
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	452296,33	175890,62	60757,25	-1287018,2	1135119
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos	-7000,01	9195,07	-1299,6	292137,8	-283661,3
Tuloverot					
Muut välittömät verot	-696,78	-811,62	-1592,64		-221728,67
TILIKAUDEN TULOS	444599,54	184274,07	57865,01	-994880,43	629729,03

LIITE 2

CASE-YRITYS X

TASE	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010	1.1.2009 - 31.12.2009	1.1.2008 - 31.12.2008
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	12253,14	16458,04	26438,57	38465,08	53364,77
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	168866,41	168866,41	168866,41	168866,41	168866,41
Rakennukset ja rakennelmat	3881378,41	3911413,9	3794183,4	3880034	3639845,9
Koneet ja kalusto	794484,08	797113,24	883474,8	973810,68	1137393,6
Muut aineelliset hyödykkeet	135210,08	161293,09	182351,77	209513,63	187508,47
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat					275307,06
Sijoitukset					
Muut osakkeet ja osuudet	199179,29	199179,29	199179,29	198339,29	194099,89
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	458692	656472	530384	740693	973942
Keskeneräiset tuotteet	879499	746853	576182	1161468	1557841
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	1251282	1262115	1630602	1082776	1561628
Muut saamiset		813			700
Siirtosaamiset	71159	210887	374362	168308	352018
Rahoitusarvopaperit					
Muut arvopaperit	50456,38	50456,38	350456,38	550456,38	50456,38
Rahat ja pankkisaamiset	391228,78	593857,95	609531,23	741366,71	358887,88
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8293688,58	8775778,5	9326012,2	9914096,6	10511860
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	100000	100000	100000	100000	100000
Muut rahastot					
Vararahasto	33637,59	33637,59	33637,59	33637,59	33637,59
Edellisten tilikausien tulos	3195303,27	3211029,2	3328164,2	4498044,6	4043315,6
Tilikauden tulos	444599,54	184274,07	57865,01	-994880,43	629729,03
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ					
Poistoero	280527,97	273527,96	282723,03	281423,43	573561,23
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksilta	2869659	2629659	2060148	2564194,3	3464936,8
Eläkelainat			1125000	1275000	
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksille	550489	1250978	1111546,3	1006006,5	456758
Eläkelainat			150000	150000	
Ostovelat	183737,93	301959,39	266784,33	140264,93	231908,4
Muut velat	58945,18	82054,56	142369,38	224915,37	92882,2
Siirtovelat	576789,1	708658,68	67774,43	635490,32	885131,12
TASEEN LOPPUSUMMA	8293688,58	8775778,5	9326012,2	9914096,6	10511860

LIITE 3

CASE-YRITYS X					
OIKAISTU TULOSLASKELMA	2012	2011	2010	2009	2008
LIKEVAIHTO	7 891 259,62	9 407 436,03	8 090 691,06	5 330 966,27	14 881 510,93
Liiketoiminnan muut tuotot	832 508,20	508 843,44	497 391,82	498 721,71	854 255,72
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	8 723 767,82	9 916 279,47	8 588 082,88	5 829 687,98	15 735 766,65
Aine- ja tarvikkekäyttö	-2 386 652,38	-2 940 997,13	-2 213 222,71	-1 231 333,82	-4 146 282,32
Ulkopuoliset palvelut	-1 446 970,49	-1 916 626,02	-1 146 576,34	-700 053,91	-4 538 605,96
Henkilöstökulut	-3 417 411,98	-3 803 466,77	-3 414 294,27	-3 460 689,61	-5 194 504,28
Laskennallinen palkkakorjaus					
Liiketoiminnan muut kulut	-786 689,11	-876 083,48	-766 631,46	-690 524,09	-1 017 592,03
Valmisteveraston lisäys/vähennys	132 645,15	170 671,62	-585 285,84	-378 944,58	972 795,00
KÄYTTÖKATE	818 689,01	549 777,69	462 072,26	-631 858,03	1 811 577,06
Suunnitelman mukaiset poistot	-245 199,11	-244 093,04	-250 871,06	-512 151,56	-494 986,69
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	0,00				
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset					
LIIKETULOS	573 489,90	305 684,65	211 201,20	-1 144 009,59	1 316 590,37
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista					
Muut korko- ja rahoitustuotot	15 372,03	25 075,40	14 204,81	22 444,03	25 387,28
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-136 565,60	-157 098,93	-177 861,70	-196 046,41	-206 858,65
Kurssierot			12 933,89		
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset					
Välittömät verot	-696,78	-811,62	-1 592,64		-221 728,67
NETTOTULOS	451 599,55	172 849,50	58 885,56	-1 317 611,97	913 390,33
Satunnaiset tuotot	0,00	2 229,50	279,05	30 593,74	
Satunnaiset kulut	0,00				
KOKONAISTULOS	451 599,55	175 079,00	59 164,61	-1 287 018,23	913 390,33
Poistoeron lisäys / vähennys					
Vapaaehtoisten varausten lisäys / vähennys					
Laskennallinen palkkakorjaus					
Käyvän arvon muutokset					
Muut tuloksen oikaisut					
TILIKAUDEN TULOS	451 599,55	175 079,00	59 164,61	-1 287 018,23	913 390,33

LIITE 4

CASE-YRITYS X OIKAISTU TASE	2012	2011	2010	2009	2008
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Kehittämismenot					
Liikearvo					
Muut aineettomat hyödykkeet	12 253,14	16 458,04	26 438,57	38 465,08	53 364,77
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	12 253,14	16 458,04	26 438,57	38 465,08	53 364,77
Maa- ja vesialueet	168 866,41	168 866,41	168 866,41	168 866,41	168 866,41
Rakennukset ja rakennelmat	3 881 378,41	3 911 413,85	3 794 183,43	3 880 034,02	3 639 845,91
Koneet ja kalusto	794 484,08	797 113,24	883 474,80	973 810,68	1 137 393,62
Muut aineelliset hyödykkeet	135 210,08	161 293,09	182 351,77	209 513,63	462 815,53
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	4 979 938,98	5 038 686,59	5 028 876,41	5 232 224,74	5 408 921,47
Sisäiset osakkeet ja osuudet					
Muut osakkeet ja osuudet	199 179,29	199 179,29	199 179,29	198 339,29	194 099,89
Sisäiset saamiset					
Muut saamiset ja sijoitukset					
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	199 179,29	199 179,29	199 179,29	198 339,29	194 099,89
Leasingvastuukanta					
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	458 692,00	656 472,40	530 384,00	740 692,57	973 942,00
Keskeneräiset tuotteet	879 499,00	746 853,00	576 181,91	1 161 468,00	1 557 841,00
Valmiit tuotteet					
Muu vaihto-omaisuus					
Vaihto-omaisuus yhteensä	1 338 191,00	1 403 325,40	1 106 565,91	1 902 160,57	2 531 783,00
Myyntisaamiset	1 251 282,01	1 262 115,80	1 630 602,42	1 082 775,81	1 561 628,52
Sisäiset myyntisaamiset					
Muut sisäiset saamiset					
Muut saamiset	71 159,00	211 700,00	374 362,00	168 308,00	352 718,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	1 322 441,01	1 473 815,80	2 004 964,42	1 251 083,81	1 914 346,52
Rahat ja rahoitusarvopaperit	441 685,16	644 314,33	959 987,61	1 291 823,09	409 344,26
Vastaavaa yhteensä	8 293 688,58	8 775 779,45	9 326 012,21	9 914 096,58	10 511 859,91
OMA PÄÄOMA					
Osake- ja muu peruspääoma	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00
Ylikurssi- ja arvonorotusrahoasto					
Käyvän arvon rahasto					
Muut rahastot	33 637,59	33 637,59	33 637,59	33 637,59	33 637,59
Kertyneet voittovarot	3 195 303,27	3 211 029,20	3 328 164,19	4 498 044,62	4 043 315,59
Tilikauden tulos	444 599,54	184 274,07	57 865,01	-994 880,43	629 729,03
Pääomalainat					
Taseen oma pääoma yhteensä	3 773 540,40	3 528 940,86	3 519 666,79	3 636 801,78	4 806 682,21
Poistoero	211 798,62	206 513,61	209 215,04	208 253,34	424 435,31
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yhteensä	211 798,62	206 513,61	209 215,04	208 253,34	424 435,31
Oman pääoman oikaisu					
Oikaistu oma pääoma yhteensä	3 985 339,02	3 735 454,47	3 728 881,83	3 845 055,12	5 231 117,52
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat					
Lainat rahoituslaitoksilta	2 869 659,00	2 629 659,00	2 060 148,00	2 564 194,25	3 464 936,75
Eläkelainat			1 125 000,00	1 275 000,00	
Saadut ennakot					
Sisäiset velat					
Muut pitkäaikaiset velat					
Pitkäaikainen pääoma yhteensä	2 869 659,00	2 629 659,00	3 185 148,00	3 839 194,25	3 464 936,75
Laskennallinen verovelka	68 729,35	67 014,35	73 507,99	73 170,09	149 125,92
Pakolliset varaukset					
Leasingvastuukanta					
Korolliset lyhytaikaiset velat	550 489,00	1 250 978,00	1 261 546,25	1 156 006,50	456 758,00
Saadut ennakot					
Ostovelat	183 737,93	301 959,39	266 784,33	140 264,93	231 908,40
Sisäiset ostovelat					
Muut sisäiset korolliset velat					
Muut sisäiset korottomat velat					
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	635 734,28	790 713,24	810 143,81	860 405,69	978 013,32
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 369 961,21	2 343 650,63	2 338 474,39	2 156 677,12	1 666 679,72
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	4 308 349,56	5 040 323,98	5 597 130,38	6 069 041,46	5 280 742,39
Vastattavaa yhteensä	8 293 688,58	8 775 778,45	9 326 012,21	9 914 096,58	10 511 859,91

LIITE 5

CASE-YRITYS Y

TULOSLASKELMA

	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010	1.1.2009 - 31.12.2009	1.1.2008 - 31.12.2008
LIIVEVAIHTO	18055883,78	17096541,61	15048291,17	11575795,79	18544698,99
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos					
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot	114182,25	3449,15	44441,67	63783	17164,14
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-16666530,11	-11697915,25	-10243059,19	-8816447,49	-12625077,12
Varastojen muutos	2726411	-1136089	-1060417	398223	-1696937
Ulkopuoliset palvelut	-40756,23	-129252,82	-102391,07	-45712,29	-13674,44
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1120352,97	-904723,57	-798082,69	-653080,54	-665911,17
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-217194,28	-187512,8	-164775,79	-129989,68	-118925,61
Muut henkilösivukulut	-40753,39	-48246,47	-47479,9	-51029,93	-42427,07
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-458662,8	-530776,7	-467979,08	-392873,78	-355992,37
Liiketoiminnan muut kulut	-1135180,39	-1001468,36	-974273,14	-782358,2	-1165731,64
LIIKETOIMINNAN TULOS	1217046,86	1464005,79	1234274,98	1166309,88	1877186,71
Rahoitustuotot ja -kulut					
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista					
Muut korko- ja rahoitustuotot	120672,72	144173,89	42069,6	78372,69	16434,46
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-108782,43	-157129,51	-73044,38	-135733,75	-381997,05
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	1228937,15	1451050,17	1203300,2	1108948,82	1511624,12
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	1228937,15	1451050,17	1203300,2	1108948,82	1511624,12
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos	-167934,95	81492	-241409,11	-453734,1	-61387,48
Tuloverot					
Muut välittömät verot	-260591,27	-398949,39	-250563,24	-169799,51	-379800,02
TILIKAUDEN TULOS	800410,93	1133592,78	711327,85	485415,21	1070436,62

LIITE 6

CASE-YRITYS Y

	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010	1.1.2009 - 31.12.2009	1.1.2008 - 31.12.2008
TASE					
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	16345,59	19950,9	23556,22	27161,5	29659,82
Muut pitkävaikutteiset menot	15935,89	922,42	1844,92	2767,48	3690
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	189283,57	189283,57	282405,02	301616,54	181893,57
Rakennukset ja rakennelmat	2731269,32	1639811,36	1308570,35	1365825,95	1423473,87
Koneet ja kalusto	2324787,51	2265436,53	2377454,35	2394114,57	1674032,69
Muut aineelliset hyödykkeet	139961,03	74999,93			82153,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1674079,71	1374100,41	656535,59	279539,8	743740,09
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	6315217	3588806	4724895	5785312	5387089
Ennakkomaksut	3866,9	198403,1	1461646,79	36563,43	166633,26
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	910359,56	767139,33	721345,58	578147,44	330901,74
Muut saamiset	201,43	434,6	489,42	660,81	51558,78
Siirtosaamiset	240418,35	14818,9	118066,76	127170,22	10633,4
Rahat ja pankkisaamiset	3079,22	182472,26	13159,14	235202,2	206397,75
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14564805,1	10316579,3	11689969,1	11134081,9	10291857,5
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	40365,1	40365,1	40365,1	40365,1	40365,1
Muut rahastot					
Edellisten tilikausien tulos	3873892,47	2840299,69	2428971,84	2093556,63	1223120,01
Tilikauden tulos	800410,93	1133592,78	711327,85	485415,21	1070436,62
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ					
Poistoero	1725887,14	1557952,19	1639444,19	1398035,08	944300,98
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksilta	6545284,49	2351396,27	1319608,23	2203883,55	2911075,87
Ostovelat	316263,72				27518,41
Muut velat	180000	225000	282008,06	452712,06	384712,06
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksille	361436,84	679087,32	4341761,9	3230659,17	2756026,86
Saadut ennakot	45784,81	129526,22	5192,35	36514,99	76640,44
Ostovelat	274264,43	801442,39	538391,19	837103,82	453181,44
Muut velat	154414,29	122108,17	94403,69	87404,85	40800,72
Siirtovelat	246800,86	435809,18	288494,74	268431,48	363678,96
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14564805,1	10316579,3	11689969,1	11134081,9	10291857,5

LIITE 7

CASE-YRITYS Y					
OIKAISTU TULOSLASKELMA	2012	2011	2010	2009	2008
LIKEVAIHTO	18 055 883,78	17 096 541,61	15 048 291,17	11 575 795,79	18 544 698,99
Liiketoiminnan muut tuotot	114 182,25	3 449,15	44 441,67	63 783,00	17 164,14
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	18 170 066,03	17 099 990,76	15 092 732,84	11 639 578,79	18 561 863,13
Aine- ja tarvikekäyttö	-13 940 119,11	-12 834 004,25	-11 303 476,19	-8 418 224,49	-14 322 014,12
Ulkopuoliset palvelut	-40 756,23	-129 252,82	-102 391,07	-45 712,29	-13 674,44
Henkilöstökulut	-1 378 300,64	-1 140 482,84	-1 010 338,38	-834 100,15	-827 263,85
Laskennallinen palkkakorjaus					
Liiketoiminnan muut kulut	-1 135 180,39	-1 001 468,36	-974 273,14	-782 358,20	-1 165 731,64
Valmisteveraston lisäys/vähennys					
KÄYTTÖKATE	1 675 709,66	1 994 782,49	1 702 254,06	1 559 183,66	2 233 179,08
Suunnitelman mukaiset poistot	-458 662,80	-530 776,70	-467 979,08	-392 873,78	-355 992,37
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä					
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset					
LIIKETULOS	1 217 046,86	1 464 005,79	1 234 274,98	1 166 309,88	1 877 186,71
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista					
Muut korko- ja rahoitustuotot	1 920,72	986,89	2 761,60	3 955,69	410,46
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-108 782,43	-157 129,51	-73 044,38	-135 733,75	-381 997,05
Kurssierot	118 752,00	143 187,00	39 308,00	74 417,00	16 024,00
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset					
Välittömät verot	-260 591,27	-398 949,39	-250 563,24	-169 799,51	-379 800,02
NETTOTULOS	968 345,88	1 052 100,78	952 736,96	939 149,31	1 131 824,10
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
KOKONAISTULOS	968 345,88	1 052 100,78	952 736,96	939 149,31	1 131 824,10
Poistoeron lisäys / vähennys					
Vapaaehtoisten varausten lisäys / vähennys					
Laskennallinen palkkakorjaus					
Käyvän arvon muutokset					
Muut tuloksen oikaisut					
TILIKAUDEN TULOS	968 345,88	1 052 100,78	952 736,96	939 149,31	1 131 824,10

LIITE 8

CASE-YRITYS Y OIKAISTU TASE	2012	2011	2010	2009	2008
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Kehittämismenot					
Liikearvo					
Muut aineettomat hyödykkeet	32 281,48	20 873,32	25 401,14	29 928,98	33 349,82
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	32 281,48	20 873,32	25 401,14	29 928,98	33 349,82
Maa- ja vesialueet	189 283,57	189 283,57	282 405,02	301 616,54	181 893,57
Rakennukset ja rakennelmat	2 731 269,32	1 639 811,36	1 308 570,35	1 365 825,95	1 423 473,87
Koneet ja kalusto	2 324 787,51	2 265 436,53	2 377 454,35	2 394 114,57	1 674 032,69
Muut aineelliset hyödykkeet	1 814 040,74	1 449 100,34	656 535,59	279 539,80	825 893,59
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	7 059 381,14	5 543 631,80	4 624 965,31	4 341 096,86	4 105 293,72
Sisäiset osakkeet ja osuudet					
Muut osakkeet ja osuudet					
Sisäiset saamiset					
Muut saamiset ja sijoitukset					
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Leasingvastuukanta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	6 315 217,00	3 588 806,00	4 724 895,00	5 785 312,00	5 387 089,00
Keskeneräiset tuotteet					
Valmiit tuotteet					
Muu vaihto-omaisuus	3 866,90	198 403,10	1 461 646,79	36 563,43	166 633,26
Vaihto-omaisuus yhteensä	6 319 083,90	3 787 209,10	6 186 541,79	5 821 875,43	5 553 722,26
Myyntisaamiset	910 359,56	767 139,33	721 345,58	578 147,44	330 901,74
Sisäiset myyntisaamiset					
Muut sisäiset saamiset					
Muut saamiset	240 619,78	15 253,50	118 556,18	127 831,03	62 192,18
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	1 150 979,34	782 392,83	839 901,76	705 978,47	393 093,92
Rahat ja rahoitusarvopaperit	3 079,22	182 472,26	13 159,14	235 202,20	206 397,75
Vastaavaa yhteensä	14 564 805,08	10 316 579,31	11 689 969,14	11 134 081,94	10 291 857,47
OMA PÄÄOMA					
Osake- ja muu peruspääoma	40 365,10	40 365,10	40 365,10	40 365,10	40 365,10
Ylikurssi- ja arvonorotusrahoisto					
Käyvän arvon rahasto					
Muut rahastot					
Kertyneet voittovarot	3 873 892,47	2 840 299,69	2 428 971,84	2 093 556,63	1 223 120,01
Tilikauden tulos	800 410,93	1 133 592,78	711 327,85	485 415,21	1 070 436,62
Pääomalainat					
Taseen oma pääoma yhteensä	4 714 668,50	4 014 257,57	3 180 664,79	2 619 336,94	2 333 921,73
Poistoero	1 303 044,79	1 176 253,90	1 213 188,70	1 034 545,96	698 782,73
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yhteensä	1 303 044,79	1 176 253,90	1 213 188,70	1 034 545,96	698 782,73
Oman pääoman oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yhteensä	6 017 713,29	5 190 511,47	4 393 853,49	3 653 882,90	3 032 704,46
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat					
Lainat rahoituslaitoksilta	6 545 284,49	2 351 396,27	1 319 608,23	2 203 883,55	2 911 075,87
Eläkelainat					
Saadut ennakot					
Sisäiset velat					
Muut pitkäaikaiset velat	496 263,72	225 000,00	282 008,06	452 712,06	412 230,47
Pitkäaikainen pääoma yhteensä	7 041 548,21	2 576 396,27	1 601 616,29	2 656 595,61	3 323 306,34
Laskennallinen verovelka	422 842,35	381 698,29	426 255,49	363 489,12	245 518,25
Pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Leasingvastuukanta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Korolliset lyhytaikaiset velat	361 436,84	679 087,32	4 341 761,90	3 230 659,17	2 756 026,86
Saadut ennakot	45 784,81	129 526,22	5 192,35	36 514,99	76 640,44
Ostovelat	274 264,43	801 442,39	538 391,19	837 103,82	453 181,44
Sisäiset ostovelat					
Muut sisäiset korolliset velat					
Muut sisäiset korottomat velat					
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	401 215,15	557 917,35	382 898,43	355 836,33	404 479,68
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 082 701,23	2 167 973,28	5 268 243,87	4 460 114,31	3 690 328,42
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	8 547 091,79	5 126 067,84	7 296 115,65	7 480 199,04	7 259 153,01
Vastattavaa yhteensä	14 564 805,08	10 316 579,31	11 689 969,14	11 134 081,94	10 291 857,47

LIITE 9

CASE-YRITYS Z TULOSLASKELMA

	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010	1.1.2009 - 31.12.2009	1.1.2008 - 31.12.2008
LIKEVAIHTO	25 483 694,09	22 064 337,96	21 618 396,92	20 370 462,03	27 701 981,18
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	455 101,03	433 941,20	582 300,43	-1 004 666,91	483 634,09
Liiketoiminnan muut tuotot	6 950,00				
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-14 319 994,51	-13 143 932,34	-13 083 291,33	-9 357 302,47	-15 847 735,92
Varastojen muutos	-198 246,12	-198 819,63	664 786,41	-406 210,47	-585 410,51
Ulkopuoliset palvelut	-275 904,82	-145 592,53	-250 249,80	-6 186,92	-71 999,46
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 483 460,84	-2 225 542,06	-2 025 519,31	-1 801 007,54	-2 511 808,35
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-395 394,60	-352 575,52	-350 311,45	-347 934,04	-363 214,00
Muut henkilösivukulut	-140 958,35	-122 969,86	-92 564,01	-145 864,65	-141 604,01
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-424 153,54	-503 878,11	-924 284,69	-1 085 285,69	-218 465,15
Liiketoiminnan muut kulut	-4 760 415,37	-4 265 456,75	-3 936 108,74	-3 866 060,67	-4 845 469,18
LIKETOIMINNAN TULOS	2 947 216,97	1 539 512,36	2 203 154,43	2 349 942,67	4 770 729,71
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut korko- ja rahoitustuotot	84 062,40	21 658,40	66 993,51	74 935,12	76 924,81
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-7 525,94	-10 975,51	-10 755,86	-55 666,92	-32 181,30
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	3 023 753,43	1 550 195,25	2 259 392,08	2 369 210,87	4 815 473,22
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TULOS ENNEN TIUNPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	3 023 753,43	1 550 195,25	2 259 392,08	2 369 210,87	4 815 473,22
Tuloverot	-747 438,44	-406 938,21	-618 162,87	-616 496,92	-1 256 980,22
Muut välittömät verot					
TIILKAUDEN TULOS	2 276 314,99	1 143 257,04	1 641 229,21	1 752 713,95	3 558 493,00

LIITE 10

CASE-YRITYS Z

	1.1.2012 - 31.12.2012	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010	1.1.2009 - 31.12.2009	1.1.2008 - 31.12.2008
TASE					
VASTAATAVA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	380295,48	568316,24	757118,5	855692,46	1028949,66
Aineelliset hyödykkeet					
Rakennukset ja rakennelmat	51112,49	63890,62	79863,27	99829,08	124786,35
Koneet ja kalusto	670063,93	897309,58	728153,65	908088,26	42034,11
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	288000			9365,7	
Sijoitukset					
Osuudet saman konsernin yrityksissä	10000	10000			
Muut osakkeet ja osuudet			10000		
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	1172669,95	1370916,07	1569735,7	904949,29	1311159,76
Valmiit tuotteet/tavarat	3071268,63	2616167,6	2182226,4	1595146,7	2599813,61
Muu vaihto-omaisuus				4779,27	4779,27
Ennakkomaksut	42840,54	154413,01	95709	40627,22	
Pitkäaikaiset saamiset					
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	657528	965938	484231		
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	1502199,8	2665992,13	2836401	2232324,14	3031359,65
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	963776,1	535563,36	54910,29		
Muut saamiset	339031,46	369240,26	82309,53	464614,62	250991,24
Siirtosaamiset	150334	215803,94	356998,47	442589,99	189424,26
Rahat ja pankkisaamiset	3174944,81	510022,51	1916756,8	2353046,84	2855532,89
VASTAATAVA YHTEENSÄ	12474065,19	10943573,32	11154413,61	9911053,57	11438830,8
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	10000	10000	10000	10000	10000
Muut rahastot					
Muut rahastot	3874482,17	3874482,17	3874482,17	3874482,17	3874482,17
Edellisten tilikausien tulos	3942036,39	3798779,35	3157550,14	2404836,19	596343,19
Tilikauden tulos	2276314,99	1143257,04	1641229,21	1752713,95	3558493
VIERAS PÄÄOMA					
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Ostovelat	1293868,11	1454739,13	1622875,14	1291632,29	2114372,6
Velat saman konsernin yrityksille	203667,24	77774,88	89997,23	163513,09	124886,62
Muut velat	54633,22	59773,97	99294,66	50323,38	61198,44
Siirtovelat	819063,07	524766,78	658985,06	363552,5	1099054,78
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12474065,19	10943573,32	11154413,61	9911053,57	11438830,8

LIITE 11

CASE-YRITYS Z OIKAISTU TULOSLASKELMA	2012	2011	2010	2009	2008
LIKEVAIHTO	25 483 694,09	22 064 337,96	21 618 396,92	20 370 462,03	27 701 981,18
Liiketoiminnan muut tuotot	6 950,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	25 490 644,09	22 064 337,96	21 618 396,92	20 370 462,03	27 701 981,18
Aine- ja tarvikkekäyttö	-14 518 240,63	-13 342 751,97	-12 418 504,92	-9 763 512,94	-15 262 325,41
Ulkopuoliset palvelut	-275 904,82	-145 592,53	-250 249,80	-6 186,92	-71 999,46
Henkilöstökulut	-3 019 813,79	-2 701 087,44	-2 468 394,77	-2 294 806,23	-3 016 626,36
Laskennallinen palkkakorjaus					
Liiketoiminnan muut kulut	-4 760 415,37	-4 265 456,75	-3 936 108,74	-3 866 060,67	-4 845 469,18
Valmisteveraston lisäys/vähennys	455 101,03	433 941,20	582 300,43	-1 004 666,91	483 634,09
KÄYTTÖKATE	3 371 370,51	2 043 390,47	3 127 439,12	3 435 228,36	4 989 194,86
Suunnitelman mukaiset poistot	-424 153,54	-503 878,11	-924 284,69	-1 085 285,69	-218 465,15
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä					
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset					
LIIKETULOS	2 947 216,97	1 539 512,36	2 203 154,43	2 349 942,67	4 770 729,71
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista					
Muut korko- ja rahoitustuotot	84 062,40	21 658,40	66 993,51	74 935,12	76 924,81
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-7 525,94	-10 975,51	-10 755,86	-55 666,92	-32 181,30
Kurssierot					
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset					
Välittömät verot	-747 438,44	-406 938,21	-618 162,87	-616 496,92	-1 256 980,22
NETTOTULOS	2 276 314,99	1 143 257,04	1 641 229,21	1 752 713,95	3 558 493,00
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
KOKONAISTULOS	2 276 314,99	1 143 257,04	1 641 229,21	1 752 713,95	3 558 493,00
Poistoeron lisäys / vähennys					
Vapaaehtoisten varausten lisäys / vähennys					
Laskennallinen palkkakorjaus					
Käyvän arvon muutokset					
Muut tuloksen oikaisut					
TILIKAUDEN TULOS	2 276 314,99	1 143 257,04	1 641 229,21	1 752 713,95	3 558 493,00

LIITE 12

CASE-YRITYS Z	2012	2011	2010	2009	2008
OIKAISTU TASE					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Kehittämismenot					
Liikearvo					
Muut aineettomat hyödykkeet	380 295,48	568 316,24	757 118,50	855 692,46	1 028 949,66
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	380 295,48	568 316,24	757 118,50	855 692,46	1 028 949,66
Maa- ja vesialueet					
Rakennukset ja rakennelmat	51 112,49	63 890,62	79 863,27	99 829,08	124 786,35
Koneet ja kalusto	670 063,93	897 309,58	728 153,65	908 088,26	42 034,11
Muut aineelliset hyödykkeet	288 000,00	0,00	0,00	9 363,70	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 009 176,42	961 200,20	808 016,92	1 017 283,04	166 820,46
Sisäiset osakkeet ja osuudet	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	0,00
Muut osakkeet ja osuudet					
Sisäiset saamiset					
Muut saamiset ja sijoitukset					
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	0,00
Leasingvastuukanta	13 048,92	32 350,49	0,00	0,00	204 960,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	1 172 669,95	1 370 916,07	1 569 733,70	904 949,29	1 311 159,76
Keskeneräiset tuotteet					
Valmiit tuotteet	3 071 268,63	2 616 167,60	2 182 226,40	1 595 146,70	2 599 813,61
Muu vaihto-omaisuus	42 840,34	154 413,01	95 709,00	45 406,49	4 779,27
Vaihto-omaisuus yhteensä	4 286 779,12	4 141 496,68	3 847 671,10	2 545 502,48	3 915 752,64
Myyntisaamiset	1 502 199,80	2 665 992,13	2 836 401,00	2 232 324,14	3 031 359,65
Sisäiset myyntisaamiset					
Muut sisäiset saamiset	1 621 304,10	1 501 501,36	539 141,29	0,00	0,00
Muut saamiset	489 365,46	585 044,20	439 308,00	907 204,61	440 415,50
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 612 869,36	4 752 537,69	3 814 850,29	3 139 528,75	3 471 775,15
Rahat ja rahoitusarvopaperit	3 174 944,81	510 022,51	1 916 756,80	2 353 046,84	2 855 532,89
Vastaavaa yhteensä	12 487 114,11	10 975 923,81	11 154 413,61	9 911 053,57	11 643 790,80
OMA PÄÄOMA					
Osake- ja muu peruspääoma	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00
Ylikursssi- ja arvonnkorotusrahasto					
Käyvän arvon rahasto					
Muut rahastot	3 874 482,17	3 874 482,17	3 874 482,17	3 874 482,17	3 874 482,17
Kertyneet voittovarat	3 942 036,39	3 798 779,35	3 157 550,14	2 404 836,19	596 343,19
Tilikauden tulos	2 276 314,99	1 143 257,04	1 641 229,21	1 752 713,95	3 558 493,00
Pääomalaiset					
Taseen oma pääoma yhteensä	10 102 833,55	8 826 518,56	8 683 261,52	8 042 032,31	8 039 318,36
Poistoero					
Vapasehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oman pääoman oikaistus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yhteensä	10 102 833,55	8 826 518,56	8 683 261,52	8 042 032,31	8 039 318,36
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalaiset					
Lainat rahoituslaitoksilta					
Eiäkelaikat					
Saadut ennakot					
Sisäiset velat					
Muut pitkäaikaiset velat					
Pitkäaikainen pääoma yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laskennallinen verovelka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Leasingvastuukanta	13 048,92	32 350,49	0,00	0,00	204 960,00
Korolliset lyhytaikaiset velat					
Saadut ennakot					
Ostovelat	1 293 868,11	1 454 739,13	1 622 875,14	1 291 632,29	2 114 372,60
Sisäiset ostovelat					
Muut sisäiset korolliset velat					
Muut sisäiset korottomat velat	203 667,24	77 774,88	89 997,23	163 513,09	124 886,62
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	873 696,29	584 540,75	758 279,72	413 875,88	1 160 253,22
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2 371 231,64	2 117 054,76	2 471 152,09	1 869 021,26	3 399 512,44
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	2 384 280,56	2 149 405,25	2 471 152,09	1 869 021,26	3 604 472,44
Vastattavaa yhteensä	12 487 114,11	10 975 923,81	11 154 413,61	9 911 053,57	11 643 790,80